

April 2010

Berenschot

Monitor Breedtesportimpuls en BOS-impuls

Steve Hostmann, Pascal Kreijen, Rukiye Sarizeybek, Yvette van Teulingen

Monitoring Breedtesportimpuls en BOS-impuls

Rapport

Inhoud	Pagina
1. Samenvatting	1
2. Inleiding	4
2.1 Aanleiding	4
2.2 Achtergrond	4
2.3 Vraagstelling	5
2.4 Leeswijzer	6
3. Methodiek	7
3.1 Werkwijze	7
4. De resultaten: Breedtesportimpuls	10
4.1 Resultaten eerdere onderzoeken	10
4.2 Input	11
4.3 Throughput	12
4.4 Output	17
4.5 Outcome	22
5. BOS-impuls	24
5.1 Resultaten eerdere onderzoeken	24
5.2 Input	25
5.3 Throughput	25
5.4 Output	31
5.5 Outcome	36
6. Vergelijking BSI en BOS	38
7. Conclusies en aanbevelingen	40

1. Samenvatting

In het kader van de Rijksbrede wens om de bestuurlijk druk voor gemeenten te verminderen ('single information' en 'single audit' (SISA) aanpak) heeft Het Mulier Instituut in 2009 een ontwerp gemaakt om de bestaande rijksregeling voor de sportsector in een gebundelde vorm te monitoren. Berenschot is door VWS gevraagd om een instrument voor de monitoring van de Breedtesportimpuls (BSI) en de Tijdelijke Stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport (BOS-impuls) uit te werken en daar verslag van te doen. De vraagstelling die daarbij centraal stond was:

Op welke wijze hebben gemeenten de afgelopen jaren in de BSI- en BOS-impuls geparticipeerd, welke activiteiten hebben zij in dit kader uitgevoerd, welke resultaten en effecten heeft dit opgeleverd en welke factoren zijn bepalend geweest bij het boeken van deze resultaten?

De BSI is in 1999 vanuit het rijk opgezet om versterking van de breedtesport te organiseren. De doelstelling van de Breedtesportimpuls is dat gemeenten en lokale organisaties (verdere) initiatieven ontplooien die bijdragen aan een duurzame verbetering van het lokale sportaanbod, indien mogelijk in samenwerking met andere sectoren. De BOS-impuls is in 2005 van start gegaan en erop gericht gemeenten te ondersteunen bij de aanpak van achterstanden bij jeugdigen van vier tot negentien jaar. Het gaat dan om achterstanden op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding, sport en bewegen of overlast. Daarnaast wordt een duurzaam effect nagestreefd. Daartoe is samenwerking op de terreinen buurt, onderwijs en sport vereist en dienen projecten na afloop in beleidsplannen geïmplementeerd te worden.

Berenschot heeft bij de uitvoering gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Er is een documentenstudie uitgevoerd, waarbij gebruik gemaakt is van de beschikbare projectstukken voor BOS en BSI (alle eerdere rapporten met betrekking tot de monitoring van BSI en BOS, evenals de oorspronkelijke projectplannen van de gemeenten). Deze documentenstudie is aangevuld met de uitkomsten van een digitale enquête onder 168 gemeenten en 140 belanghebbende partijen. Voor een verdere verdiepingsslag zijn groepsinterviews gehouden in tien gemeenten, waarbij zowel de gemeente als uitvoerende partners aanwezig waren.

Breedtesportimpuls

In 117 van 168 gemeenten zijn in de periode 1999-2009 activiteiten uitgevoerd in het kader van de BSI. Bij 71% van de gemeenten is het project inmiddels afgerond en bij 29% is dat nog niet het geval. De projecten richtten zich voornamelijk op de verhoging van de sportparticipatie van met name jeugdigen en ouderen, de ondersteuning van sportaanbieders en de versterking en ondersteuning van sportvoorzieningen. Binnen de BSI wordt met name samengewerkt tussen de gemeente, het onderwijs en sportverenigingen. Deze samenwerking wordt door driekwart van de gemeenten als succesvol beschouwd. De gemeenten geven aan dat door deze goede samenwerking er een gedragen en integrale aanpak van het sportbeleid is ontstaan; er zijn betere en efficiëntere afspraken gemaakt tussen de betrokken organisaties.

Er zou sprake zijn van meer netwerkvorming, meer betrokkenheid vanuit de organisaties. Dit leidt tot een groter bereik van de doelgroepen. Volgens de respondenten zijn de financiële middelen echter niet altijd toereikend voor een goed netwerk, gebrek aan tijd bij vrijwilligers en organisaties speelt ook een rol bij het goed samenwerken.

Tweederde van alle doelen van BSI-projecten blijkt te zijn gerealiseerd. Ruim een kwart is gedeeltelijk gerealiseerd. Ruim driekwart (77%) van de gemeenten geeft aan dat de doelgroep is bereikt. Bij slechts een klein percentage (11%) is de doelgroep niet bereikt. Gemeenten geven als reden dat vooral allochtonen, ouderen en gehandicapten moeilijk te bereiken zijn. Ruim tweederde van de gemeenten geeft aan dat de sportparticipatie bij deze groepen is toegenomen. Een ruime meerderheid van de gemeenten (86%) heeft onderdelen van de BSI opgenomen in het reguliere beleid. De BSI of onderdelen daarvan zijn dus grotendeels voortgezet.

Als we kijken naar de Regeling zelf, dan beoordelen gemeente de BSI met een "goed", een gemiddeld rapportcijfer van 8-. Met name de brede insteek van de Regeling wordt daarbij als positief ervaren.

De effecten van de BSI voor de samenleving zijn gering, mede omdat via de BSI relatief weinig projecten gericht zijn op het versterken of uitbreiden van de sportvoorzieningen in de buurt. Wel kan worden gesteld dat de BSI het sport- en beweegbeleid in gemeenten een enorme stimulans heeft gegeven. In tegenstelling tot de periode voor de BSI, is het sportbeleid in gemeenten veel meer geprofessionaliseerd en sterk uitgebreid. Ging voorheen het sportbeleid om met name het beheer van accommodaties, inmiddels is het veel meer geworden dan dat. Met name de inzet van het sportbuurtwerk en sportstimuleringsprojecten zijn in de BSI succesvol gebleken. Door middel van het sportbuurtwerk wordt voor doelgroepen een sportaanbod gecreëerd waarvan ook gebruik wordt gemaakt. Met sportbuurtwerk in de BSI is een actieve(re) leefstijl (sport als doel) bevorderd, is er een bijdrage geleverd aan een verbetering van de leefbaarheid in wijken en heeft het bijgedragen aan versterking van de sociale cohesie (sport als middel). In de BSI is veel geïnvesteerd in Sportservicepunten. Deze Sportservicepunten blijken nog steeds van grote waarde voor de verbetering van de sportinfrastructuur en het verhogen van de sportparticipatie.

BOS-impuls

In 99 van de 168 gemeenten die de digitale enquête hebben ingevuld, is in de periode van 1999-2009 een of meerdere BOS-projecten uitgevoerd. De meerderheid van de gemeenten richt zich primair op het wegwerken van achterstanden op het gebied van sport en bewegen. Ook gezondheid is een belangrijk speerpunt. Daarnaast richten bij tweederde van de gemeenten de BOS-projecten zich op het bestrijden van overlast door jongeren en ongeveer de helft op welzijnsprojecten. Een ruime meerderheid (81%) van de gemeenten geeft aan dat de projecten in het algemeen de doelgroep bereiken. Alleen het bereiken van jongeren op het voortgezet onderwijs blijkt soms lastig.

Net als bij de BSI zijn de belangrijkste twee samenwerkingspartners in het kader van de BOS-activiteiten het basisonderwijs en de sportverenigingen. Bijna driekwart (73%) van de gemeenten is tevreden over de samenwerking en ongeveer een kwart (27%) is gedeeltelijk tevreden. Gemeenten zijn vooral te spreken over het grote enthousiasme bij de samenwerkingspartners en over hun betrokkenheid: zij komen met goede en leuke initiatieven.

Samenwerking zorgt ook voor een breed draagvlak en leidt tot meer resultaat dan elke organisatie afzonderlijk kan realiseren. Er is sprake van korte lijnen en goede afspraken, aldus de gemeenten. Gemeenten concluderen dan ook dat er gezamenlijk met de partners veel is bereikt. Ondanks de tevredenheid over de samenwerking, vinden de respondenten dat de communicatie en de afstemming soms nog wat te wensen overlaat.

Een effectmeting of evaluatie geeft inzicht of de activiteiten in het kader van de BOS-impuls al dan niet hun vruchten hebben afgeworpen. Zevenentachtig procent van de gemeenten blijkt echter geen effectmeting of evaluatie te hebben gedaan, waarbij 30% dit nog wel van plan is. Daarnaast valt op dat een behoorlijk groot aantal doelen (45%) slechts gedeeltelijk is gerealiseerd. Dit heeft te maken met het feit dat nog niet alle BOS-projecten zijn afgerond. Het blijkt dat op het terrein van sport en bewegen de BOS-projecten volgens de gemeenten het meeste succes hebben gehad. Bij iets meer dan de helft van de gemeenten zijn de jeugdigen meer gaan sporten. Voor de terreinen onderwijs en welzijn constateert bijna de helft van de gemeenten een positief effect. Daarnaast geeft ruim een derde van de gemeenten aan dat de participatie van jeugdigen bij activiteiten voor het tegengaan van overlast is afgenomen als gevolg van de activiteiten in het kader van de BOS-impuls. Een zeer groot percentage weet niet wat het effect is van de BOS-impuls op de jeugdparticipatie.

Veel gemeenten geven aan de BOS-projecten structureel te willen inbedden, maar dat dit nog onzeker is, omdat projecten nog niet zijn afgerond en niet bekend is of er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Bij projecten die reeds zijn afgerond valt op dat een groot deel wordt voortgezet en ingebed is in het beleid.

Gemeenten waarderen de BOS-impuls gemiddeld met een 7,5; een ruim voldoende tot goed. Over het algemeen kunnen we stellen dat, ondanks het feit dat veel projecten nog niet zijn afgerond of gemeenten (nog) geen inzicht hebben in de resultaten en effecten ervan, de BOS-impuls een positieve bijdrage heeft geleverd aan de sportparticipatie van jeugdigen. Een veel groter deel van de jeugdigen wordt bereikt. Voor wat betreft de achterstanden kan gesteld worden dat deze zijn afgenomen. De samenwerkingsrelaties en overlegstructuren die tijdens de BSI zijn opgezet, zijn door BOS verder verdiept en verbeterd. Met name de samenwerkingsrelaties tussen de gemeenten, buurtorganisaties en sportverenigingen.

Vergelijking BSI en BOS

Gemeenten geven de voorkeur aan de BSI. Zij geven aan dat de BSI breder inzetbaar is en de doelgroep voor deze Regeling is breder dan die bij BOS. De BSI heeft ook de voorkeur door de minder strenge voorwaarden dan die werden gesteld in de BOS-impuls. Het grote aantal voorwaarden, die soms ook nog eens erg onduidelijk waren, wordt als negatief ervaren. Echter, gemeenten geven ook aan dat deze strengere voorwaarden dwingen om goed na te denken over alle mogelijkheden bij het project, de doelstellingen die moeten worden behaald en de manier waarop projecten worden ingericht en uitgevoerd.

Voor de toekomst hebben gemeenten de wens voor voortzetting van financiering vanuit het Rijk voor sport en bewegen, waarbij sport niet gezien moet worden als doel maar als middel. Daarnaast is er grote behoefte aan ondersteuning van sportverenigingen en vrijwilligers.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

Het kabinet wil de bestuurlijke druk voor gemeenten en andere overheden verminderen. Om hiertoe te komen wordt toegewerkt naar een 'single information' en 'single audit' (SISA) aanpak. Hierbij wordt voor de verantwoording van verschillende doeluitkeringen gebruik gemaakt van één proces voor controle (single audit) en één wijze van verantwoording (single information). De Directie Sport van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) wil hierbij een monitoringsysteem ontwikkelen voor haar doeluitkeringen. Hierdoor worden de administratieve lasten voor zowel Rijk als gemeenten vereenvoudigd.

Het Mulier Instituut heeft in 2009 een ontwerp gemaakt voor dit systeem om de bestaande rijksregeling voor de sportsector in een gebundelde vorm te monitoren. Daarbij gaat het in het bijzonder om het monitoren van de lokale uitwerking of implementatie van deze rijksregelingen.

Berenschot is door VWS gevraagd om een instrument voor de monitoring van de BSI en de BOS-impuls uit te werken en daar verslag van te doen. De uitkomsten van het rapport van het Mulier Instituut dienen daarbij als richtlijn gebruikt te worden. De resultaten van de monitoring van de BSI en de BOS-impuls zijn opgenomen in dit document

2.2 Achtergrond

De Stimuleringsregeling Breedtesport (hierna: BSI) is vanuit het rijk opgezet om versterking van de breedtesport te organiseren. In 1999 zijn de voorstellen hiervoor gepresenteerd via de beleidsbrief Breedtesportimpuls. De doelstelling van de Breedtesportimpuls is dat gemeenten en lokale organisaties (verdere) initiatieven ontplooiën die bijdragen aan een duurzame verbetering van het lokale sportaanbod, indien mogelijk in samenwerking met andere sectoren. Tevens bevordert de Breedtesportimpuls dat sportactiviteiten optimaal benut worden in het kader van andersoortige maatschappelijke projecten. Het gaat daarbij om projecten die de lokale sportinfrastructuur doen versterken, projecten waarbij sport een bijdrage levert aan het oplossen van problemen bij andere beleidsterreinen en projecten waarbij dwarsverbanden worden gelegd met andere beleidsterreinen.

De BSI was gericht op duurzame versterking van de breedtesport, de verbetering van de sportparticipatie van achterstandsgroepen, en/of verbetering van de leefbaarheid in buurten, wijken of gemeenten. Bij het nastreven van deze maatschappelijke effecten was het de intentie om een integrale benadering na te streven.

De Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport (BOS-impuls) is in 2005 van start gegaan en erop gericht gemeenten te ondersteunen bij de aanpak van achterstanden bij jeugdigen van vier tot negentien jaar. Het gaat dan om achterstanden op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding, sport en bewegen of overlast. Het ministerie van VWS wilde gemeenten door middel van deze regeling stimuleren om activiteiten te organiseren die de genoemde achterstanden zouden verminderen.

Tevens wordt met de BOS-impuls beoogd op landelijk niveau de effectiviteit van interventies vast te stellen en te communiceren, zodat zoveel mogelijk gemeenten daar ook in de toekomst gebruik van kunnen maken. Daarnaast wordt een duurzaam effect nagestreefd. Daartoe is samenwerking op de terreinen buurt, onderwijs en sport vereist en dienen projecten na afloop in beleidsplannen geïmplementeerd te worden.

2.3 Vraagstelling

Op basis van de doelstelling zoals in de vorige paragraaf genoemd, heeft VWS de volgende opdracht geformuleerd:

Werk een instrument voor de monitoring van de BSI- en de BOS-impuls uit, voer de monitoring uit en doe hiervan verslag. Maak gebruik van het rapport van het Mulier Instituut en maak zoveel mogelijk gebruik van de aanbevelingen die in dit rapport worden gedaan. Als eindproduct wordt een rapport opgeleverd met de resultaten van de monitoring van de BSI- en de BOS-impuls, daarnaast wordt tussentijds een definitieve vragenlijst en een onderzoeksmethode opgeleverd.

Wij formuleren de hoofdvraag als volgt:

Op welke wijze hebben gemeenten de afgelopen jaren in de BSI- en BOS-impuls geparticipeerd, welke activiteiten hebben zij in dit kader uitgevoerd, welke resultaten en effecten heeft dit opgeleverd en welke factoren zijn bepalend geweest bij het boeken van deze resultaten?

Deze hoofdvraag wordt in het 'Ontwerp Monitor Rijksregelingen Sport' van het Mulier Instituut nader uitgewerkt in de volgende indicatoren/meetpunten:

1. Input/participatie

- De gekozen lokale speerpunten of accenten.
- Het aantal lokale projecten.
- De beoogde lokale partners.
- Financiële input op lokaal niveau (materieel en personeel).
- Start en looptijd project.
- Eventuele wijzigingen in de uitvoering van de plannen op bovengenoemde punten.
- Waardering van ondersteuning door het Rijk en ondersteuningsinstanties.

2. Throughput/activiteiten

- Doelgroepen van de projecten.
- Vooraf beoogde wijze van effectmeting/evaluatie.
- Belangrijke uitvoerende organisaties.
- Samenwerking.
- Eventuele wijzigingen in de uitvoering van de plannen.
- Feitelijke uitvoering van effectmeting/evaluatie.
- Ervaringen met samenwerking, voor- en nadelen.
- Als meest succesvol en minst succesvol ervaren activiteiten.

3. Output/resultaten

- Uitkomsten van beschikbaar onderzoek naar de resultaten en effecten van de projecten.
- Mate waarin de resultaten van de BSI-projecten beantwoorden aan de verwachtingen c.q. doelstellingen.
- Mate waarin de resultaten van de BOS projecten beantwoorden aan de verwachtingen c.q. doelstellingen.

- Resultaten die in positieve zin eruit springen.
- Resultaten die in negatieve zin eruit springen.
- Factoren die als bepalend worden gezien voor het succes c.q. falen.
- Mate waarin projecten wel of niet worden voortgezet en waarom.
- Mate waarin inbedding van het beleid in enig kader heeft plaatsgevonden.
- Handhaving van een budget voor dit beleid door de gemeente en in welke omvang.
- Continuering van de tot stand gekomen samenwerking en organisatie.
- Betekenis van de beschikbare landelijke middelen (geld, expertise) voor de resultaten.

4. Outcome/effecten

- In welke mate is er vooruitgang geboekt op de terreinen waarop met de regelingen effect is beoogd.
- In welke mate wordt een effect geconstateerd op de sportparticipatie dan wel op het aandeel inwoners dat voldoet aan de beweegnorm.

2.4 Leeswijzer

In deze rapportage beschrijven we de belangrijkste resultaten op de onderzoeksvraag. Het rapport bevat naast een korte toelichting op het onderzoeksproces, de resultaten van het onderzoek en een analyse ervan. Hierbij zijn de resultaten uitgesplitst per regeling. Ook trekken we een conclusies uit alle gegevens en stellen we aanbevelingen op voor VWS. In hoofdstuk één is een samenvatting opgenomen.

3. Methodiek

Om de centrale vraagstelling te beantwoorden hebben wij verschillende onderzoeksmethoden toegepast.

Voor de gegevens verzameling over de input is, zoals ook het Mulier Instituut adviseert, gebruik gemaakt van de beschikbare projectstukken voor BOS en BSI. Uit eigen ervaring weten wij dat het nadeel van het gebruik van deze bronnen is dat genoemde informatie onvolledig is. In veel gevallen is informatie niet geactualiseerd. Bij dit onderzoek zijn alle eerdere rapporten met betrekking tot de monitoring van BSI en BOS bestudeerd, evenals de oorspronkelijke projectplannen van de gemeenten, zoals deze destijds zijn ingediend bij het indienen van de subsidieaanvraag bij VWS.

Als het gaat om informatievergaring over throughput en output zijn de genoemde bronnen nauwelijks geschikt, zo stelt ook het Mulier Instituut. Zij adviseerde daarom om via een andere weg informatie over throughput en output te verzamelen, bijvoorbeeld door middel van korte telefonische interviews. Op dit punt zijn wij van het advies van het Mulier Instituut afgeweken. De data over zowel de input-, throughput- als outputfase hebben wij vergaard via digitale vragenlijsten, aangezien de respondent de vragenlijst op een zelfgekozen tijdstip kan invullen en hij voldoende de tijd heeft om externe gegevensbronnen te raadplegen (we hadden de verwachting dat de respondent niet alle gegevens à la minute uit zijn hoofd zou kunnen reproduceren). Bovendien is de non-respons bij digitale enquêtes makkelijker en minder tijdsintensief te sturen, door het verzenden van digitale reminders. Daarnaast is een belangrijk voordeel dat de kosten van online onderzoek aanzienlijk lager liggen vergeleken bij telefonische vragenlijstonderzoek; onder andere omdat er geen kosten van data-entry zijn: de gegeven antwoorden worden direct naar een database weggeschreven, hetgeen de betrouwbaarheid van de data ten goede komt.

3.1 Werkwijze

Het door ons uitgevoerde onderzoek bestond uit verschillende fasen. In de eerste fase heeft Berenschot telefonisch de contactgegevens geïnterviewd bij alle Nederlandse gemeenten van de projectleiders of beleidsmedewerkers die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van projecten in het kader van de BSI of BOS. Doel was om contactgegevens te verzamelen van gemeenten die projecten uitvoeren in het kader van de BOS/BSI om hen in een later stadium een online vragenlijst te kunnen voorleggen over deze regelingen. Een tweede doel was om een landelijke inventarisatie van het gebruik van beide regelingen door Nederlandse gemeenten.

Bij 378 gemeenten is achterhaald of zij projecten hebben uitgevoerd in het kader van BOS en/of BSI. Het responspercentage van het telefonische vooronderzoek was daarmee 85%. Van deze 378 gemeenten hebben 335 gemeenten aangegeven dat zij betrokken zijn geweest bij BSI en/of BOS. Deze 335 gemeenten zijn in het verdere onderzoek meegenomen.

De tweede fase van het onderzoek bestond uit het uitzetten van de digitale vragenlijst. Deze vragenlijst was gebaseerd op eerdere monitors BSI/BOS en de vragenlijst zoals deze door het Mulier Instituut in haar rapport was opgenomen (zie bijlage 1). Van de 335 gemeenten¹ die zijn benaderd hebben 168 gemeenten gereageerd. De respons is 50% (zie tabel 1). Om met 95% betrouwbaarheid en betrouwbaarheidsmarge van vijf procent uitspraken te kunnen doen is een respons nodig van 180. De behaalde respons geeft dus een goede indicatie over de uitvoering van projecten door gemeenten in het kader van BOS/BSI. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de vragenlijsten door een aantal gemeenten slechts gedeeltelijk zijn ingevuld.

Tabel 1

Gemeenten met één of meerdere projecten in de periode 1999-2009	Benaderd	Respons	Responspercentage
Alleen in het kader van BSI	78	51	65%
Alleen in het kader van BOS	82	31	38%
In het kader van zowel BOS als BSI	175	86	49%
Totaal	335	168	50%

In de digitale vragenlijst onder de gemeenten is gevraagd naar de contactgegevens van de partijen waar zij bij de uitvoering van de projecten mee samen werken of hebben samengewerkt. Deze gegevens zijn gebruikt voor de volgende stap in het onderzoek. In de derde fase is tevens een (verkorte) digitale vragenlijst uitgezet bij de belanghebbende instellingen. De respons bij de belanghebbende instellingen is 49%. Niet alle belanghebbenden hebben de vragenlijst helemaal ingevuld. De in dit rapport gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op kleine aantallen belanghebbenden en zijn derhalve indicatief van aard.

De respons onder instellingen die uitsluitend van de BOS-regeling hebben geprofiteerd is meer dan 100%. Dit wordt veroorzaakt doordat gemeenten van deze belanghebbenden ten onrechte hebben aangegeven dat deze instellingen zowel profijt hebben van de BOS als van de BSI regeling. De belanghebbenden daarentegen hebben aangegeven dat zij alleen van de BOS regeling hebben gebruik gemaakt.

Tabel 2

	Verzonden	Aantal	Responspercentage
BSI	34	13	38%
BOS	21	27	128%
BSI en BOS	68	28	17%
Totaal	140	68	49%

¹ Omdat per deelgemeente/stadsdeel projecten worden uitgevoerd en er geen centrale coördinator is die het overzicht heeft van alle projecten in Amsterdam of Rotterdam, zijn van deze gemeenten ook de deelgemeenten/stadsdelen benaderd.

Het meten van outcome door middel van vragenlijsten of interviews is lastig. Met name het goed vergelijkbaar maken van outcome van de BSI- en BOS-regeling. Mede omdat slechts een zeer beperkt aantal betrokken gemeenten bereid en in staat was hier een bijdrage aan te leveren. Om toch de outcome van een aantal projecten te kunnen bepalen, hebben we, om de uitkomsten van de vragenlijsten, waarin met name input, throughput en output wordt gemeten, door middel van een aantal face-to-face interviews (tien) de outcome van de beide regelingen verder inzichtelijk gemaakt. De interviews waren groepsinterviews waarin een aantal betrokkenen is bevraagd over de uitkomsten van BSI/BOS, zodat wij een aantal uitkomsten van de enquêtes hebben kunnen toetsen en verder hebben kunnen uitdiepen. In overleg met VWS is gekozen voor de volgende gemeenten:

- Amsterdam
- De Bilt
- De Ronde Venen
- Ede
- Apeldoorn
- Urk
- Zaanstad
- Velsen
- Almere
- In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de gesprekspartners bij deze interviews.

4. De resultaten: Breedtesportimpuls

4.1 Resultaten eerdere onderzoeken

Sinds de start van de BSI hebben er een aantal tussenevaluaties plaatsgevonden. Zo monitorde het NISB in 2001 de BSI en voerde Marktplan Adviesgroep in 2002 en 2004, respectievelijk een éénmeting en tweemeting uit. Uit deze onderzoeken komen een aantal conclusies naar voren, die wij ook bij dit onderzoek hebben meegenomen:

- Bij de start van de BSI werd de impuls op zich gezien als een belangrijke meerwaarde. Gemeenten verwachtten dat het extra geld zou leiden tot een duidelijke versterking van de breedtesport. Gaandeweg de projecten kon worden geconstateerd dat de BSI de beleidsvorming stimuleerde en dat de BSI in veel gemeenten aanleiding was voor het opstellen van beleid op het gebied van sport, iets wat voor de aanvang van BSI nog maar zelden gebeurde.
- De BSI zou weinig bijgedragen aan voorzieningen in de woonomgeving (hiervoor werden geen subsidies verstrekt), waardoor de effecten voor de samenleving gering werden geacht.
- Bij de één-meting is door gemeenten aangegeven dat er geen garanties konden worden gegeven voor de voortzetting van de projecten na afloop. De duurzaamheid van de projecten werd in 2002 gering geschat. Uit de tweemeting in 2004 bleek dat de duurzame versterking van de breedtesport deels gelukt was. In 2008 constateerde het NISB dat ruim de helft van alle gemeenten dat aan de BSI heeft meegedaan de projecten op enigerlei wijze hebben gecontinueerd. Veelal is dit door bezuinigingen in afgeslankte vorm gebeurd.
- Samenwerking tussen partijen bij de BSI is niet altijd optimaal. Van samenwerking is vooral sprake bij het opstellen van de subsidieaanvraag en veel minder bij de uitvoering. De breedtesportimpuls levert vooral samenwerking op met onderwijs en welzijn en in iets mindere mate met gezondheid. Daarnaast komt naar voren dat de inspanningen voor samenwerking vooral afkomstig zijn van sport en dat niet sprake is van een gezamenlijke inspanning met andere beleidsterreinen. Andere beleidsterreinen dragen dus weinig bij.
- Uit eerdere onderzoeken valt op dat aan sporten met een beperking weinig middelen zijn besteed. De breedtesportimpuls heeft geen grote bijdrage heeft geleverd aan versterking van de Nederlandse sportinfrastructuur voor mensen met een beperking. De ervaringen laten zien dat het ontwikkelen van een sportinfrastructuur op lokaal niveau voor mensen met een beperking veel tijd en inzet vraagt.
- Binnen de BSI is het meeste geld uitgegeven aan het opzetten van Sportservicepunten, de ondersteuning van verenigingen en het Sportbuurtwerk. De verwachting was dat door de grote investeringen op deze punten ook het meest een bijdrage zou kunnen worden geleverd aan een zichtbare versterking van de breedtesport in gemeenten.

4.2 Input

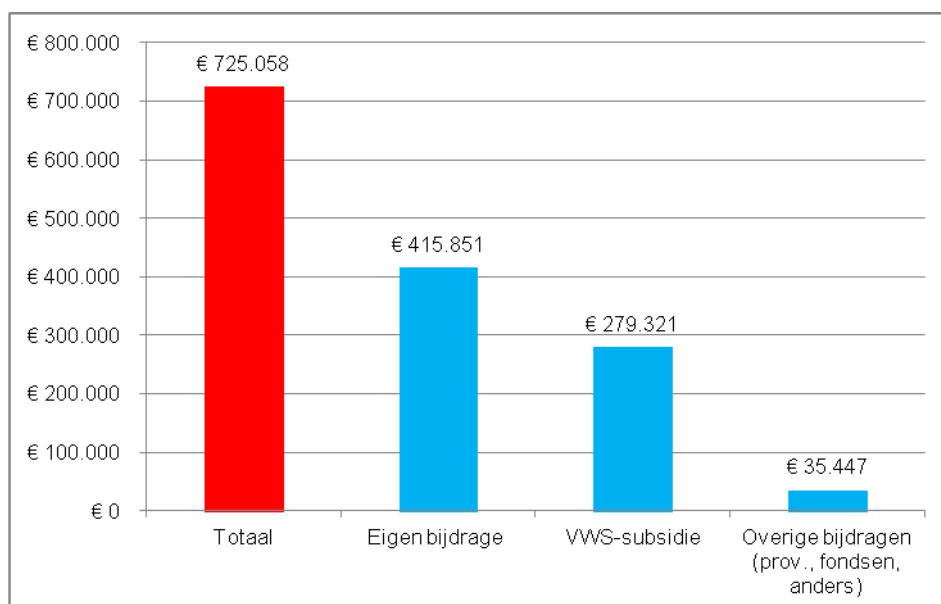
In totaal zijn vanaf 1999 318 gemeenten betrokken geweest bij de Breedtesportimpuls. In totaal hebben zij 230 aanvragen toegekend gekregen².

Jaar	Aantal gemeenten dat een aanvraag heeft ingediend	Aantal projecten dat is toegekend
2000	39	39
2001	53	32
2002	74	49
2003	32	25
2004	46	35
2005	73	50
Totaal	318	230

Uit de digitale vragenlijst komt naar voren dat 117 gemeenten in de periode 1999-2009 sportactiviteiten hebben laten uitvoeren in het kader van de BSI. Bij 71% van de gemeenten is het project inmiddels afgerond en bij 29% is dat nog niet het geval.

De gemiddelde financiële omvang van de BSI-projecten bedraagt € 725.058,- (zie figuur 1). Het grootste gedeelte hiervan bestaat uit eigen bijdrage. Gemeenten hebben ook een substantieel bedrag ontvangen aan subsidie van VWS, gemiddeld € 279.000,-. Van provincies en fondsen ontvangen gemeenten gemiddeld een beperkt budget.

Figuur 1 Gemiddeld subsidiebedragen begroot voor de gehele projectperiode BSI-impuls (N=116)

² Bron; NISB. www.breedtesportimpuls.nl

Wijzigingen ten opzichte van oorspronkelijke projectplannen

Bij 26% van de gemeenten zijn de BSI-projecten gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke projectplan. Bij de meerderheid (74%) zijn de projectplannen ongewijzigd. Bij tweederde van de gemeenten betreffen de wijzigingen de activiteiten. Het gaat dan om aanpassingen aan de doelgroep, verbeteringen van de activiteiten of vervanging van activiteiten door andere. Een ruime meerderheid (85%) van de gemeenten heeft deze aanpassingen gedurende het project gedaan, vaak op basis van voortschrijdend inzicht, omdat sommige activiteiten de doelgroep niet bereikten of uit financiële overwegingen. Dit laatste heeft er voor gezorgd dat een aantal gemeenten heeft gekozen om activiteiten niet door te laten gaan of juist voor het inzetten van extra activiteiten wanneer er extra financiën beschikbaar bleken.

‘Voor een project, dat gericht is op jongeren die overlast veroorzaakten, bleek te weinig animo te zijn. Dit is opgelost door de sportbus, uit een ander project, er op af te sturen. Deze is flexibeler inzetbaar en locatiegericht. Zo konden wij toch nog op een goeie manier aansluiten bij de doelgroep’.

4.3 Throughput

Doelen en doelgroep

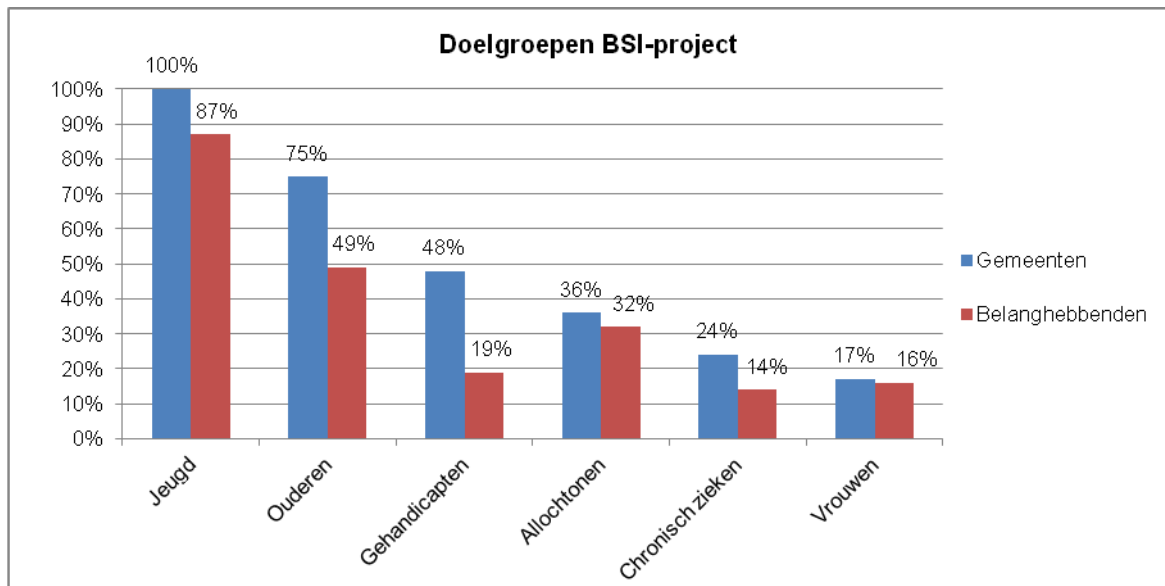
Bijna alle gemeenten richten zich met hun BSI-projecten op grotere sportparticipatie door de jeugd. Maar ook een grotere sportparticipatie door ouderen is een belangrijk speerpunt voor driekwart van de gemeenten. Andere belangrijke speerpunten zijn: de ondersteuning van sportaanbieders en de versterking en ondersteuning van sportvoorzieningen.

De jeugd en ouderen zijn de belangrijkste twee doelgroepen van de BSI-activiteiten. Bijna de helft van de gemeenten richt zich met BSI op gehandicapten. Ruim een derde van de gemeenten richt zich op allochtonen (zie figuur 3).

Figuur 2 Op welk speerpunt richt uw BSI-project zich?

Figuur 3

De meerderheid van de belanghebbenden richt zich met het BSI-project op de jeugd (87%). De op een na belangrijkste doelgroep vormen de ouderen (49%). Een derde van de belanghebbenden richt zich op allochtonen (32%). Gehandicapten, vrouwen en chronisch zieken vormen minder vaak een specifieke doelgroep van een BSI-project.

Partners en samenwerking

Er is grote tevredenheid over de samenwerkingspartners binnen BSI bij de gemeenten. Ruim driekwart van de gemeenten is tevreden over het verloop van deze samenwerking. Bijna een kwart is gedeeltelijk tevreden. De twee partners waar vrijwel alle gemeenten mee samenwerken in het kader van de BSI zijn het basisonderwijs en de sportverenigingen. Andere belangrijke partners zijn: de welzijnsinstellingen, het voortgezet onderwijs, de commerciële aanbieders van sportactiviteiten, de jeugdigen zelf, ouderenorganisaties, vrijwilligers, jongerencentra en jeugdorganisaties (zie figuur 4).

'In onze gemeente zijn er wachtlijsten voor de sportverenigingen. Toch zijn er heel veel verenigingen die vanuit maatschappelijke betrokkenheid meedoen en waarmee een goeie samenwerking tot stand is gebracht'.

Opvallend is dat de samenwerkingspartners van de gemeenten binnen de BSI iets minder tevreden lijken te zijn dan de gemeenten zelf. 71% van de belanghebbenden zegt tevreden te zijn, 23% gedeeltelijk en 3% van de belanghebbenden zegt ontevreden te zijn over de samenwerking. Als voornaamste reden voor de goede samenwerking geven de belanghebbenden aan dat er goed contact en overleg was met de partijen in het kader van de BSI. Vooral met gemeenten is de relatie aangehaald. De reden van de (gedeeltelijke) ontevredenheid is vaak gebrekkige communicatie tussen partijen.

Als voordelen van de samenwerking noemen gemeenten dat er een gedragen en integrale aanpak van het sportbeleid is en dat er een uniforme methode voor bewegingsonderwijs binnen basisscholen is gekomen in de gemeente. Er zijn betere en efficiëntere afspraken gemaakt tussen de betrokken organisaties. Er is volgens de gemeenten sprake van meer netwerkvorming, meer betrokkenheid vanuit de organisaties. Dit leidt tot een groter bereik door de BSI van de doelgroepen. Bovendien zijn er door de BSI activiteiten gekomen voor doelgroepen, zoals gehandicapten, die er voorheen niet waren.

De samenwerkingspartners zijn het hier gedeeltelijk mee eens. Ook zij noemen de efficiënter aanpak en het grotere bereik van de doelgroep als voordelen. Daarnaast noemen zij ook de betere contacten en dwarsverbanden tussen verenigingen, de betere communicatie en de bevordering van de deskundigheid bij partijen als voordelen van de samenwerking.

Als knelpunten van de samenwerking noemen gemeenten dat sommige partners nog steeds erg intern gericht zijn. Het blijft moeilijk om het "hokjesdenken" helemaal te doorbreken. Een ander knelpunt vormen de kosten van overhead. Sommige partners maken meer onkosten dan andere en hoe ga je als gemeenten daar mee om? Financiële middelen vormen voor een aantal gemeenten toch al een probleem, want zij hebben te weinig middelen om de sportverenigingen de projecten te laten voortzetten. Ook de belanghebbenden partijen geven aan dat de financiële middelen niet altijd toereikend zijn en geven daarnaast aan dat het gebrek aan tijd ook een rol speelt voor het goed samenwerken. Daarnaast vinden gemeente dat er te weinig goed kader beschikbaar is; het blijkt moeilijk om sportbeleid op vrijwilligers te bouwen, vanwege het grote verloop en een soms te geringe betrokkenheid.

De samenwerkingspartners zijn het hiermee eens, vooral het vinden van vrijwilligers voor overdag blijkt een probleem te zijn. Gemeenten vinden het lastig om de regiefuncties uit te voeren; daarvoor ontbreekt het ze vaak aan mankracht.

Daarnaast blijft het moeilijk om alle neuzen dezelfde kant te laten opwijzen door het grote aantal betrokken organisaties. Een aantal gemeenten heeft hinder ondervonden bij het samenwerken met organisaties over de provinciegrens heen.

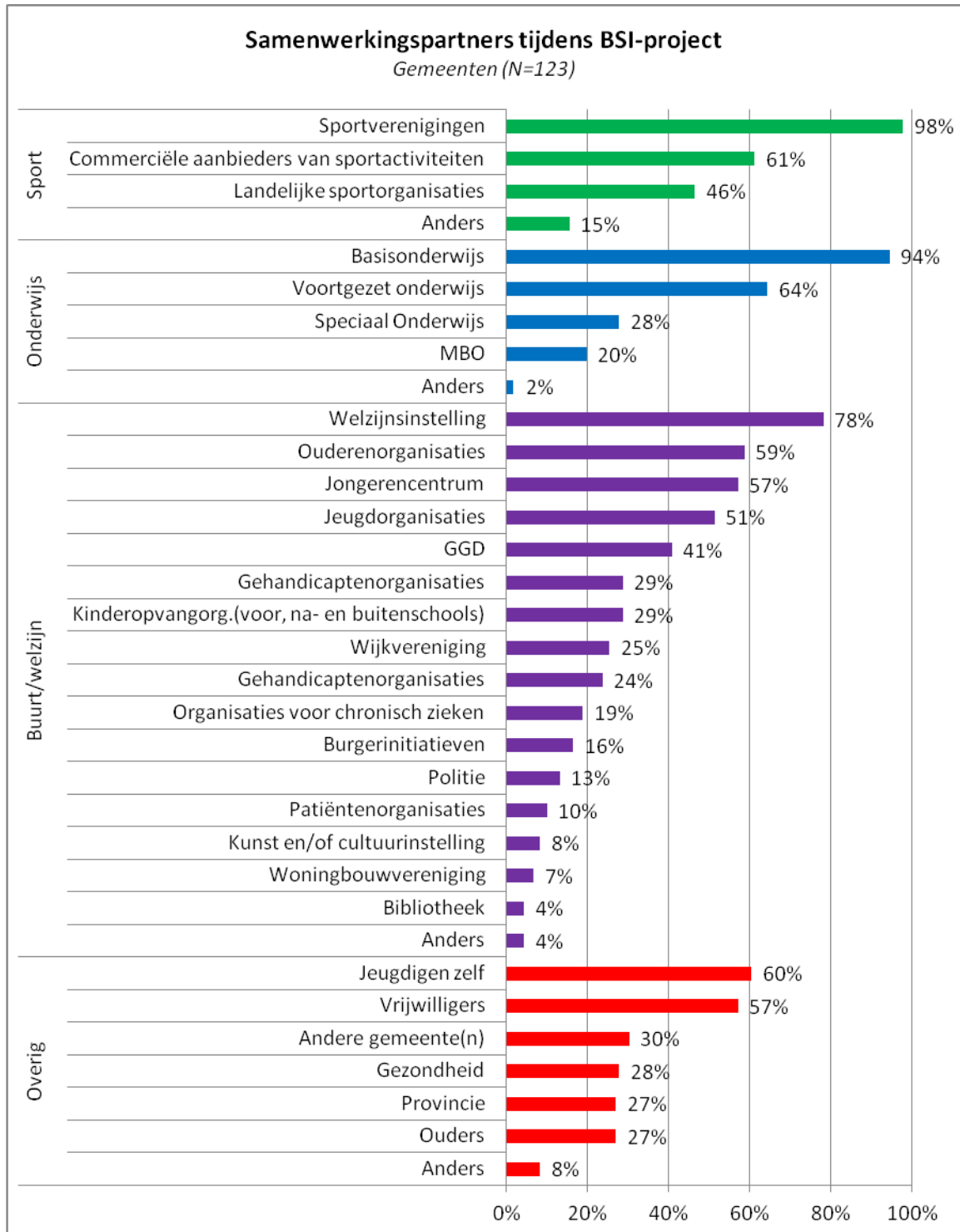
Op de vraag aan de belanghebbenden of BSI de samenwerking tussen de verschillende partijen heeft verbeterd, antwoordt ruim de helft (57%) dat die (sterk) is verbeterd, bijna een kwart (22%) geeft aan dat die gelijk is gebleven.

'De partners in het netwerk werken goed samen. Dit is gegroeid in de tijd. Belangrijk hierbij is de vaste kern van betrokken personen. Uiteindelijk staat of valt de samenwerking met de mensen die het vormgeven'.

Ruim de helft van de gemeenten en samenwerkingspartners zegt de samenwerking met de huidige partners voort te zetten na de afloop van de BSI. Bijna een derde van de gemeenten en een kwart van de belanghebbendenpartijen doet dit niet met alle partners. Vaak is het afhankelijk van de beschikbare financiële middelen. Veel gemeenten verwachten dat ze de samenwerking met de huidige partners kunnen inbedden in toekomstig gemeentelijk sportbeleid. Belanghebbendenpartijen geven aan dat deze samenwerking vooral afhankelijk is van de beschikbare financiële ruimte.

Veel gemeenten kijken of de samenwerking met de partners een plaats kan krijgen in de uitvoering van de combinatiefuncties en impuls brede scholen. Bij sommige gemeente zijn de BSI-projecten overgegaan in de BOS regeling.

Figuur 4

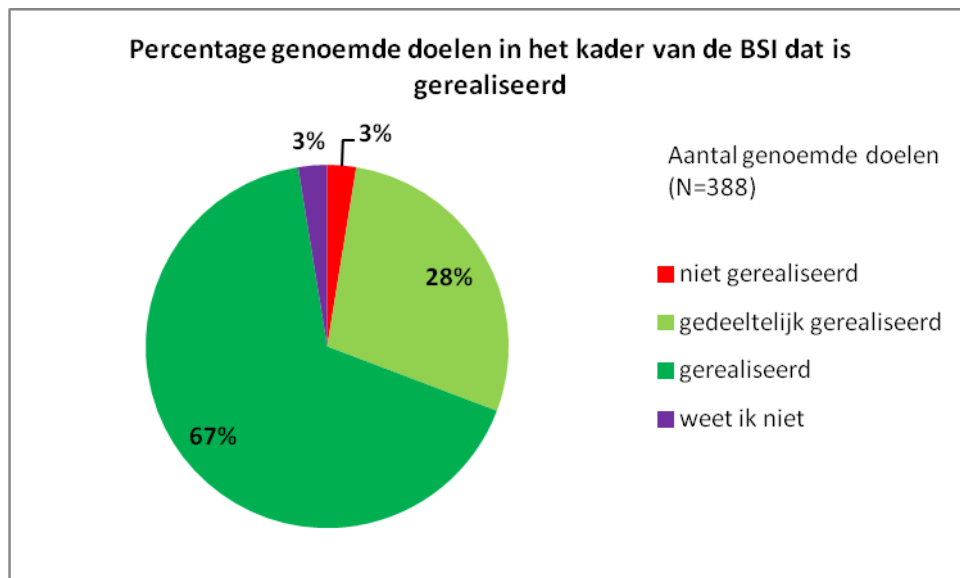
4.4 Output

Om de resultaten van de activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van de BSI regeling in kaart te brengen is een eindevaluatie nodig. Meer dan de helft van de gemeenten (57%) heeft een eindmeting of –evaluatie gedaan van de activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van de BSI. 43% heeft geen evaluatie uitgevoerd. 26% van de gemeenten zonder eindmeting zegt dit binnenkort wel nog te gaan uitvoeren.

Doelen en doelstellingen

In hoeverre zijn de genoemde doelstellingen gerealiseerd? De gemeenten konden dit aangeven voor maximaal vijf doelen. Tweederde van alle genoemde doelen blijkt te zijn gerealiseerd. Ruim een kwart van de doelen is gedeeltelijk gerealiseerd. Figuur 5 geeft hiervan een overzicht. De reden die gemeenten opgeven hiervoor is dat de jeugd vaak een lastig te bereiken doelgroep is. Het is moeilijk voor een aantal gemeenten om in te spelen op de trendmatige belangstelling van de jeugd. De jeugd is weinig geneigd om te sporten buiten de eigen wijk. Ook ouderen zijn niet altijd goed te bereiken; ze blijken soms een “eigenwijze” doelgroep die moeilijk te mobiliseren is. Daarnaast vindt een aantal gemeenten dat ze te weinig middelen hebben om de doelstelling te halen of het ontbreekt ze aan professionele mankracht of aan voldoende vrijwilligers. De animo onder scholen en het jeugd- en jongerenwerk is dan ook niet altijd even groot. Ook is de problematiek nog al eens te hardnekkig, bijvoorbeeld als het gaat om het bestrijden van overlast. Gemeenten vinden de looptijd van de BSI te kort om een dergelijk veelomvattend probleem als overlast op te lossen.

Figuur 5

Wanneer de vraag over het beantwoorden van de resultaten aan de doelstellingen algemener wordt gesteld dan laat dat een positiever beeld zien.

Op gemeenteniveau kunnen wij constateren dat bij een ruime meerderheid (80%) de resultaten van de BSI helemaal beantwoorden aan de doelstellingen. Vrijwel geen enkele (3%) gemeente zegt dat de resultaten er niet aan hebben beantwoord.

Doelgroep

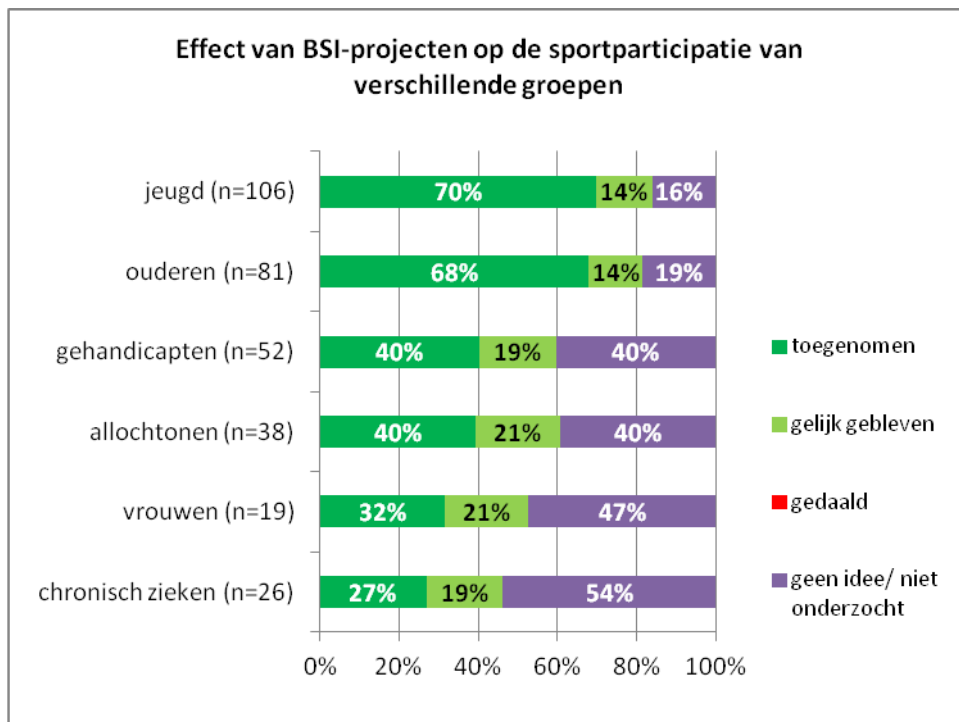
Ruim driekwart (77%) van de gemeenten geeft aan dat de doelgroep is bereikt. Bij slechts een klein percentage (11%) is de doelgroep niet bereikt. Gemeenten geven als reden dat vooral allochtonen, ouderen en gehandicapten moeilijk te bereiken zijn. De belanghebbende partijen noemen ook de ouderen als een lastig bereikbare doelgroep, maar noemen allochtonen hierbij niet. Ze geven aan de overige doelgroepen gemakkelijk te kunnen bereiken voor de BSI projecten waar zij bij betrokken zijn.

'We hebben, in het bereiken van de doelgroep, goede resultaten geboekt door mensen aan te laten spreken door kennissen 'uit de eigen groep' of buurtgenoten. Ook mensen persoonlijk benaderen werkt, bijvoorbeeld jongeren door een jongerenwerker in de wijk'.

Resultaten

De BSI heeft vooral een positief effect gehad op de sportparticipatie van de jeugd en van ouderen. Ruim tweederde van de gemeenten geeft aan dat de sportparticipatie bij deze groepen is toegenomen. Gemeenten hebben minder zicht op het effect van BSI bij de verschillende doelgroepen (zie figuur 6).

Figuur 6

Veel belanghebbenden zijn ook van mening dat de BSI een positief effect heeft op de sportparticipatie van de verschillende doelgroepen. Meer dan driekwart van de belanghebbenden die zich op ouderen of op chronisch zieken richten, geeft aan dat de sportparticipatie is toegenomen. Daarnaast geeft een meerderheid van de belanghebbenden die zich op allochtonen of op de jeugd richten, aan dat de sportparticipatie is toegenomen (respectievelijk driekwart en tweederde van de belanghebbenden).

‘Projecten waarin een keten wordt opgezet van bijvoorbeeld ‘huisarts-fysiotherapeut- sportschool’ moeten goed worden onderhouden. Een zwakke schakel en het werkt niet meer. Maar als er duidelijk afspraken worden gemaakt wie waar verantwoordelijk voor is, kunnen goeie resultaten worden geboekt bij mensen met medische problemen’.

Ook ten aanzien van de samenwerking zijn resultaten geboekt. Bij de helft van de gemeenten heeft het BSI-project de samenwerking tussen beleidssectoren verbeterd. Bij een derde is de situatie gelijk gebleven. De overige gemeenten (11%) hebben hier geen zicht op.

Als positieve resultaten van de BSI noemen de gemeenten onder andere:

- Versterking en aantrekkelijke maken bewegingsonderwijs`.
- Vergroting sportparticipatie.
- Breder sportaanbod voor jeugd, ouderen en gehandicapten; groter sportaanbod in de wijk; laagdrempelig aanbod.
- Verbeterde samenwerking tussen de verschillende organisaties.
- Stimulering vrijwilligersinzet; inzet van professionals bij door vrijwilligers geïnitieerde activiteiten; cursussen voor kader en vrijwilligers.
- Veel goede initiatieven bij sportverenigingen.
- Versterking sportinfrastructuur.
- Groter politiek draagvlak sportbeleid bij betrokken organisaties.

‘Mede door ondersteuning vanuit BSI, hebben we het sporten voor mensen met een beperking regionaal kunnen oppakken en dat werkt goed. Zo was de schaatsbaan op het marktplein deze winter één dag opengesteld voor mensen met een beperking. Dit was zo’n succes dat de schaatsvereniging nu structureel een aanbod heeft voor deze doelgroep’.

De belanghebbenden noemen gedeeltelijk dezelfde positieve resultaten, maar noemen daarnaast ook:

- Groter bereik van de doelgroepen
- Meer bewustwording bij de doelgroepen over een gezonde leefstijl
- Duurzaamheid

- Versterking wijkgericht werken
- Groter sportaanbod voor senioren en mensen met een chronische beperking
- Meer deskundigheid

De belanghebbende partijen geven de volgende factoren voor de genoemde positieve resultaten:

- Voldoende publiciteit
- Enthousiasme bij de trekker van het project
- Goede locaties
- Direct contact met de jeugd
- Goede samenwerking tussen alle betrokken partijen

Als negatieve resultaten noemen de gemeenten:

- Moeilijk om via sport de leefbaarheid in de wijk te verbeteren
- Inertie bij sommige vrijwilligersorganisaties en sportverenigingen
- Het betrekken van ouders bij sportverenigingen
- Bereikbaarheid van specifieke doelgroepen
- Continuering van projecten en nazorg

De belanghebbende partijen voegen hier aan toe:

- Gebrekkige continuering van bewegingsactiviteiten bij jongeren als gevolg van het ontbreken van financiële middelen bij sportverenigingen.
- Het terugdringen van eenzaamheid en overgewicht verloopt niet optimaal, omdat doelgroepen lastig te bereiken zijn.
- Weinig coöperatieve houding bij sommige sportverenigingen; sportverenigingen zijn vrijwilligersorganisaties met een andere werkhouding dan die van professionals. Volgens een aantal belanghebbenden is meer professionalisering bij de verenigingen wenselijk.

Toekomst

Een ruime meerderheid van de gemeenten (86%) heeft onderdelen van de BSI opgenomen in het reguliere beleid. De overige gemeenten hebben geen zicht hierop. Er zijn vrijwel geen gemeenten die geen enkel onderdeel van de BSI hebben opgenomen in het reguliere beleid.

Gemeenten hebben zeer uiteenlopende zaken opgenomen in hun beleid: zoals ondersteuning bewegingsonderwijs, buitenschoolse en naschoolse sportactiviteiten, verschillende sportstimuleringsprojecten, projecten als: Whoznext, Topscore, Club Extra, Kies voor Hart en Sport, sportclinics in het voortgezet onderwijs, 55+ in Beweging, 65+ activiteiten, Jeugdsportpas, Kidsport, schoolsport, sportinstuiven, sportserviceloket, zwemles voor allochtone vrouwen, sportkennismakingsprojecten, Nordic Walking etcetera. De reden dat gemeenten deze projecten voortzetten is dat ze de noodzaak en nut er van inzien, ze succesvol zijn en dat ze de doelgroep weten te bereiken. Bij een aantal gemeenten zijn de activiteiten in het kader van de BSI geheel of gedeeltelijk overgaan in BOS of NASB en Impuls Brede Scholen.

'De projecten van de BSI zijn doorgezet in de projecten van de BOS-impuls. Deze doorstart is zeer positief geweest voor de werving van deelnemers en samenwerkingspartners. Veel sportverenigingen meldden zichzelf spontaan aan na BSI voor BOS'.

Tweederde van de gemeenten (68%) heeft het BSI-project of onderdelen daarvan opgenomen in de gemeentelijke beleidsnota's. Dit is gebeurd in verschillende nota's, hoofdzakelijk in de sportnota, maar ook in nota's over onderwijs, jeugdbeleid en gezondheidszorg, Wmo, gehandicaptenbeleid en de brede school, uitvoeringsplan NASB en in het BOS uitvoeringsplan.

'In 2007 (eind BSI, begin BOS) is een kadernota Sport opgesteld. Hierbij zijn verenigingen en samenwerkingspartners nadrukkelijk betrokken. De partijen hebben invloed gehad op de nota, weten wat er gaat gebeuren en er is een goede band ontstaan'.

Driekwart van de belanghebbenden zet het BSI project voort in samenwerking met de gemeente en zestien procent doet dit zelfstandig. Een klein percentage zet het project na afloop ervan niet voort, omdat ze of de coördinatie van de gemeente niet voldoende vinden of uit gebrek aan financiële middelen.

Diverse gemeenten hebben het project of onderdelen daarvan voortgezet of zullen het project voortzetten met een totaal gemiddeld budget van € 242.289,- .

Eindoordeel over de Breedtesportimpuls

Gemeenten beoordelen de subsidieregeling Breedtesportimpuls met een "goed". Het gemiddelde rapportcijfer waarmee de gemeenten de regeling waarderen is een 8-.

De door de gemeente en belanghebbenden genoemde positieve elementen van de BSI-regeling zijn:

- De extra financiële middelen die de regeling biedt.
- De co-financiering waarmee projecten tot stand komen die anders niet van de grond zouden komen.
- De mogelijkheid om een sportconsulent aan te stellen.

- De mogelijkheid om een eigen invulling te geven aan het lokale programma.
- Mogelijkheid voor vernieuwende activiteiten.
- De betere samenwerkingsverbanden tussen organisaties.
- De duidelijkheid en laagdrempeligheid van de regeling.
- De lange looptijd biedt kans voor uitvoering van structurele projecten.
- Breedtesport bereikt een grote doelgroep.

De door de gemeenten genoemde negatieve elementen van de BSI-regeling zijn:

- De structurele inbedding van het opgebouwde netwerk is lastig; door tijdelijkheid en incidentele karakter van de stimuleringsregeling.
- De administratieve omvang en nasleep, strikte en zware verantwoording.
- Het is moeilijk om gestelde doelen te evalueren.

4.5 Outcome

Met outcome worden de (maatschappelijke) effecten bedoeld die met beleid of projecten worden nagestreefd. In dit geval gaat het om de effecten die met de BSI worden nagestreefd. Het goed meetbaar maken van de outcome van subsidieregelingen is over het algemeen erg ingewikkeld. Kwantitatief is outcome bijna niet te meten. Harde gegevens over de outcome van de BSI op lokaal niveau zijn slechts beperkt beschikbaar. Daarom zal overwegend worden volstaan met beoordelingen van de outcome door betrokkenen (geïnterviewden en onderzoekers) en door de vergelijking van de huidige uitkomsten met de uitkomsten uit eerdere onderzoeken. Daarnaast wordt het meten van de outcome voor de BSI bemoeilijkt door het feit dat in veel gemeenten in de projectplannen die voor de start van de projecten zijn ingediend, de doelstellingen niet SMART zijn geformuleerd. Onderstaande uitkomsten dienen daarom ook in dat licht gezien te worden.

De effecten van de BSI voor de samenleving zijn gering, mede omdat via de BSI relatief weinig projecten gericht zijn op het versterken of uitbreiden van de sportvoorzieningen in de buurt. Wel kan worden gesteld dat de BSI het sport- en beweegbeleid in gemeenten een enorme stimulans heeft gegeven. In tegenstelling tot de periode voor de BSI, is het sportbeleid in gemeenten veel meer geprofessionaliseerd en sterk uitgebreid. Ging voorheen het sportbeleid om met name het beheer van accommodaties, inmiddels is het veel meer geworden dan dat. De BSI heeft hier in hoge mate een bijdrage aan geleverd.

Door de BSI is de samenwerking tussen verschillende partijen op het gebied van sport toegenomen. Het ontwikkelen van nieuwe lokale organisatievormen naast de traditionele sportvereniging, is sterk vanuit de BSI gestimuleerd. Met name de samenwerking met het onderwijs en het welzijn is toegenomen. De breedtesportimpuls heeft duidelijk een toename tot gevolg van projecten in het onderwijs. Daarnaast is de structurele samenwerking tussen scholen en sportverenigingen verbeterd door de BSI.

Met name de inzet van het sportbuurtwerk en sportstimuleringsprojecten zijn in de BSI succesvol gebleken. Door middel van het sportbuurtwerk wordt voor doelgroepen een sportaanbod gecreëerd waar ook gebruik van wordt gemaakt. Met sportbuurtwerk in de BSI is een actieve(re) leefstijl (sport als doel) bevordert, en is er een bijdrage geleverd aan een verbetering van de leefbaarheid in wijken en naar versterking van de sociale cohesie (sport als middel).

In de BSI is veel geïnvesteerd in Sportservicepunten. Deze Sportservicepunten blijken nog steeds van grote waarde voor de verbetering van de sportinfrastructuur en het verhogen van de sportparticipatie. De Sportservicepunten hebben vooral een toegevoegde waarde voor verenigingen op het gebied van informatieverstrekking en ondersteuning. Bovendien hebben ze een coördinerende functie binnen de gemeente. Sportservicepunten dragen in die zin vooral bij aan een meer overzichtelijke ondersteuningsinfrastructuur binnen gemeenten.

De BSI heeft in mindere mate bijgedragen aan de sportparticipatie van ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. Gemeenten geven aan dat het opnemen van senioren door 'reguliere' sportverenigingen vaak moeizaam verloopt. Van verenigingen vraagt dit een extra inspanning, bijvoorbeeld het opzetten van een ouderenafdeling. Deze inspanningen worden niet altijd gedaan en ook vanuit gemeenten is er minder aandacht voor de doelgroep ouderen. Deze elementen zorgen ervoor dat de sportparticipatie van deze doelgroep minder is gegroeid dan van te voren was gehoopt.

Gemeenten benadrukken het belang van sport en bewegen voor mensen met een beperking ter bevordering van aspecten als integratie, participatie en versterking van zelfvertrouwen, maar ook voor deze doelgroep is de sportparticipatie minder gestegen dan bij andere groepen door de BSI. Ten eerste omdat aan sporten met een beperking weinig middelen zijn besteed. We kunnen stellen dat de breedtesportimpuls geen grote bijdrage heeft geleverd aan versterking van de sportinfrastructuur voor mensen met een beperking (zoals ook uit eerdere onderzoeken van Marktplan Advies bleek). "De ervaringen laten zien dat het ontwikkelen van een sportinfrastructuur op lokaal niveau voor mensen met een beperking veel tijd en inzet vraagt. Een brede projectgroep als basis is vaak cruciaal, net zo zeer als de invulling van basale randvoorwaarden, zoals vervoer naar accommodaties, voldoende en deskundige begeleiders of toegankelijkheid van voorzieningen. Als aan deze randvoorwaarden niet kan worden voldaan, is het risico dat de sportactiviteiten niet van de grond komen, zeer groot".

5. BOS-impuls

5.1 Resultaten eerdere onderzoeken

Voor de BOS-impuls waren de resultaten slechts één maal eerder gemonitord. In 2007 heeft Berenschot de projecten uit de eerste en tweede tranche gemonitord. Uit deze monitor kwamen de volgende conclusies naar voren:

Gezien de goede ervaringen die bij de breedtesportimpuls (BSI) zijn opgedaan met activiteiten die zich richten op samenwerking van buurt, onderwijs en sport wil VWS door middel van de BOS-impuls gemeenten stimuleren de samenwerking in te zetten om achterstanden bij jeugdigen aan te pakken en de overlast in de wijken te verminderen.

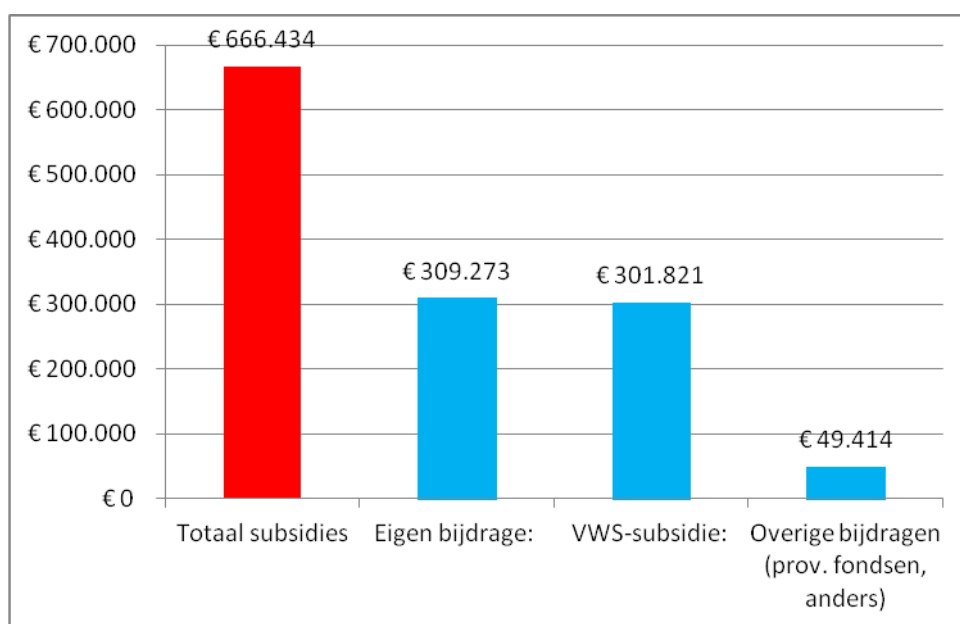
- Een aantal gemeenten heeft aangegeven dat veertien tot negentien jarigen lastig te benaderen zijn en vaak niet willen meedoen aan activiteiten. Ongewenst gedrag van de harde kern overlast gevende jongeren blijkt vaak moeilijk te veranderen doordat deze niet bereikt is. De groep daarom heen is vaak wel te bereiken.
- Bij veel projecten wordt aangegeven dat de inzet van vakleerkrachten en duale vakleerkrachten in het basisonderwijs positief is ontvangen. Door de inzet van een duale leerkracht worden achterstanden op het gebied van sport en bewegen en gezondheid verminderd. Ondanks dat scholen, leraren, directies en besturen, veelal enthousiast zijn over de vakleerkracht en de positieve effecten ervan zien, zijn scholen niet altijd bereid deze vakleerkracht na afloop van de projectperiode zelf te gaan financieren.
- Voor een kwart van de projecten is aangegeven dat de samenwerking met sportverenigingen lastig is. Als reden hiervoor wordt gegeven dat sportverenigingen vaak minder professioneel zijn, vaak niet over de goede kennis, middelen en materialen beschikken en een zeer groot tekort hebben aan vrijwillig kader.
- Veel gemeenten meten de effecten en resultaten van hun BOS-projecten niet. Mede omdat vaak doelstellingen bij het opstellen van het projectplan niet SMART zijn geformuleerd en meten daarom erg lastig is.
- De samenwerking binnen de BOS-projecten verloopt zeer positief. Door de gemeenten wordt over het algemeen aangegeven dat de samenwerking tussen de verschillende partijen is verbeterd, dat er meer afspraken worden gemaakt en dat de samenwerking meer structureel van aard is. Het is echter onduidelijk of de samenwerking blijft bestaan indien BOS-projecten worden afgerond en niet gecontinueerd.

5.2 Input

In totaal 99 gemeenten (inclusief drie Amsterdamse Stadsdelen) van de gemeenten die de digitale enquête hebben ingevuld, hebben in de periode van 1999-2009 BOS-projecten uitgevoerd. Gemiddeld gaat het om 2,3 projecten in de afgelopen periode. Bij de helft van deze gemeenten gaat het om één project. Het gaat voornamelijk om zelfstandige projecten. Gezamenlijke, met andere gemeenten aangevraagde of uitgevoerde projecten komen vrijwel niet voor.

Gemiddeld hebben de gemeenten een kleine zeven ton (€ 666.434,-) begroot voor de activiteiten in het kader van de BOS-impuls. Gemeenten hebben gemiddeld ongeveer een even groot bedrag aan subsidie van VWS ontvangen, als het bedrag dat zij zelf hebben bijgedragen aan de activiteiten; namelijk € 301.821,- (zie figuur 7). Net als bij de Breedtesportimpuls is de bijdrage van overige partijen als provincies en fondsen zeer beperkt.

Figuur 7 Gemiddelde subsidiebedragen voor de BOS-impuls (N=95)

‘Voor ons BOS-project is, ter ondersteuning, door de gemeente geld ingezet vanuit het Grotestedenbeleid. Hiermee kon een uitbreiding van de doelgroep worden gecreëerd en het bereik van het project worden vergroot’.

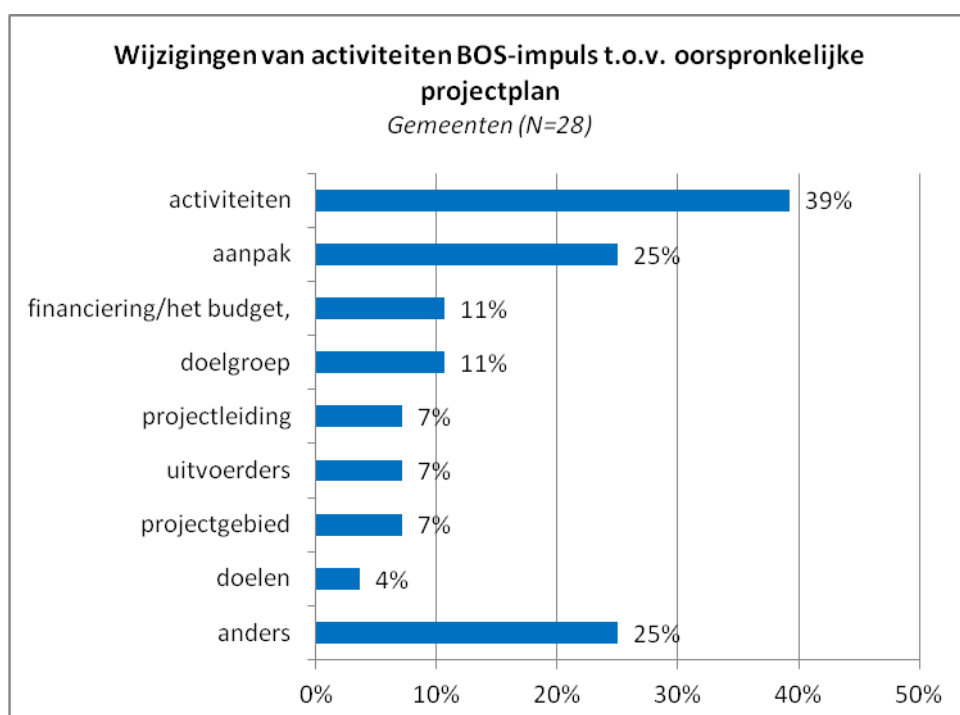
5.3 Throughput

Wijzigingen ten opzichte van oorspronkelijke projectplannen

Bij 28% van de gemeenten zijn de BOS-projecten gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke projectplan.

Maar bij de meerderheid (72%) zijn de BOS-projecten ongewijzigd. In het geval van wijzigingen gaat het vaak om wijzigingen van het activiteitenaanbod. Door voortschrijdend inzicht wordt het aanbod gedurende het proces gewijzigd zodat het beter aansluit bij de doelgroep. Andere redenen om zaken te wijzigen ten opzichte van het projectplan zijn: de andere zienswijze van nieuwe projectleiders, andere behoeften bij de te bereiken doelgroepen en minder budget dan begroot. Een enkele keer waren de activiteiten moeilijk uitvoerbaar of was er onvoldoende animo voor.

Figuur 8

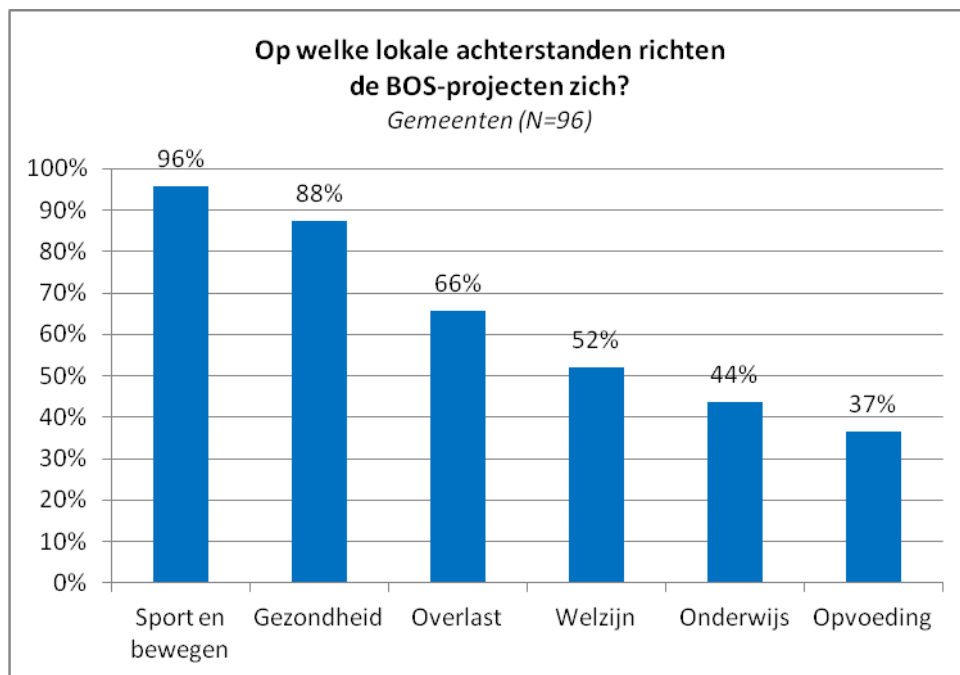
Doelen en doelgroepen

De projecten richten zich op verschillende lokale achterstanden op verschillende terreinen bij jeugdigen van veertien tot negentien jaar. Figuur 9 laat zien dat bij de meerderheid van de gemeenten de projecten zich primair richten op het wegwerken van achterstanden op het gebied van sport en bewegen. Ook gezondheid is een belangrijk speerpunt. Daarnaast richten bij tweederde van de gemeenten de BOS-projecten zich op het bestrijden van overlast door jeugdigen en ongeveer de helft op welzijnsprojecten. De gemeenten noemen onder andere de volgende doelen die zij willen behalen met de sportprojecten:

- Bevorderen van deelname van jongeren aan sport- en bewegingsactiviteiten.
- Afname overlast door middel van deelname jongeren in beweegactiviteiten.
- Het tegengaan van de groei van het aantal jeugdigen met overgewicht.

- Bevorderen sociale samenhang/sociale participatie/sociale stabiliteit.
- Bevorderen van gezonde leefstijl bij jongeren (gezond voedingspatroon).
- Het vergroten van sociale weerbaarheid en sociale competenties bij de jeugd.
- Versterken samenwerking organisaties voor de jeugd.

Figuur 9

Doelgroep

De ruime meerderheid (81%) van de gemeente geeft aan dat de projecten over het algemeen de doelgroep bereiken. Als reden noemen de gemeenten vooral de actieve medewerking van (basis)scholen en het jongerenwerk. Er is veel animo onder basisschoolleerlingen om lid te worden van een sportvereniging of om deel te nemen aan activiteiten. Een andere verklaring die gemeenten geven is voldoende aanbod van sportactiviteiten voor de doelgroepen en voldoende promotie van deze activiteiten. Slechts een klein percentage (6%) van de gemeenten geeft aan dat de doelgroep niet is bereikt. Deze gemeenten geven aan dat zij vooral moeite hebben om de leerlingen in het voortgezet onderwijs te bereiken.

'We benaderen jongeren in de leeftijd van 14 tot 19 jaar bewust niet in samenwerking met het voortgezet onderwijs. Het is veel effectiever om de jongeren persoonlijk te benaderen en binding met ze te krijgen, bijvoorbeeld via de jongerenwerker in de wijk. Sport wordt daarbij als middel ingezet'.

Partners en samenwerking

Veruit de belangrijkste twee samenwerkingspartners in het kader van de BOS-activiteiten zijn het basisonderwijs en de sportverenigingen. Daarnaast werkt meer dan de helft van de gemeenten samen met: de jeugdigen zelf, welzijnsinstellingen, het voortgezet onderwijs, jongerencentra, vrijwilligers, jeugdorganisaties, commerciële aanbieders van sportactiviteiten en de GGD. Figuur 10 geeft een overzicht.

Bijna driekwart (73%) van de gemeenten is tevreden over de samenwerking en ongeveer een kwart (27%) is gedeeltelijk tevreden. Geen enkele gemeente was geheel ontevreden. Gemeenten zijn vooral te spreken over het grote enthousiasme en betrokkenheid bij de samenwerkingspartners: zij komen met goede en leuke initiatieven. Samenwerking zorgt ook voor een breed draagvlak en leidt tot meer resultaat dan elke organisatie afzonderlijk kan realiseren. Er is sprake van korte lijnen en goede afspraken, aldus de gemeenten. Gemeenten concluderen dan ook dat er gezamenlijk met de partners veel is bereikt. Gemeenten die gedeeltelijk tevreden zijn over de samenwerkingspartners noemen hoofdzakelijk als reden het ontbreken van een netwerk, slechte communicatie, werkdruk en capaciteitsproblemen. Soms blijkt het moeilijk te zijn om vrijwilligers beschikbaar te krijgen voor de projecten en om het enthousiasme bij de samenwerkingspartners hoog te houden.

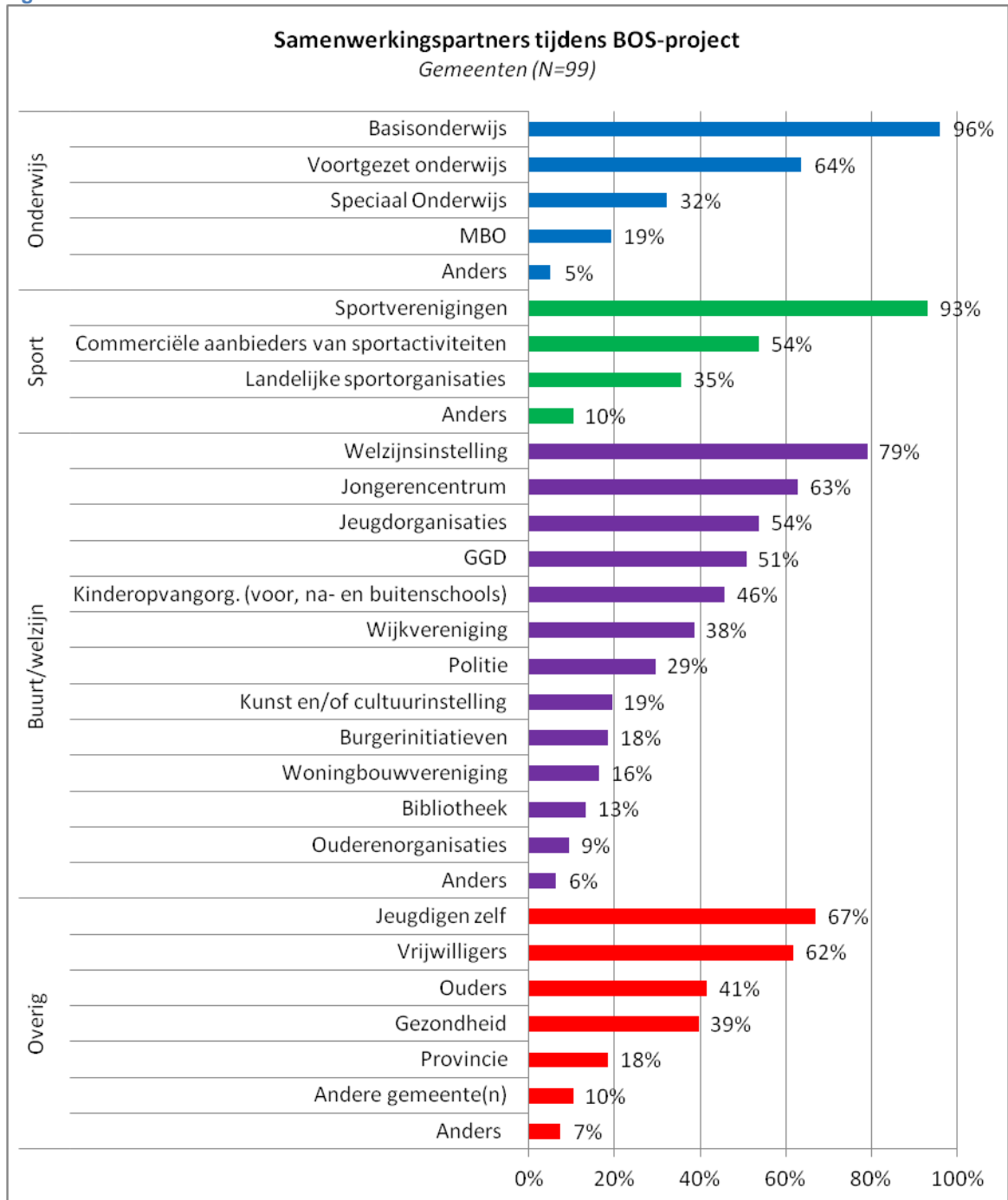
Ook aan de belanghebbenden is gevraagd of ze tevreden zijn met het verloop van de samenwerking met andere partijen in het kader van de BOS-impuls. Ruim de helft (58%) is tevreden, twee van de vijf zijn gedeeltelijk tevreden en een klein percentage is niet tevreden. De belanghebbenden die tevreden zijn geven aan dat er sprake is van een grote inzet, een grote betrokkenheid en een goede onderlinge samenwerking tussen de betrokken partijen, waardoor gezamenlijke projecten van de grond zijn gekomen met een blijvend karakter. De belanghebbenden die deels tevreden zijn geven als reden hiervan aan dat er soms langs elkaar heen wordt gewerkt, de inbreng soms te wensen over laat, doelen niet altijd even duidelijk zijn gesteld, budgetten soms geormerkt blijken, de regierol niet altijd duidelijk is of dat de samenwerking met jongeren of sportverenigingen moeizaam verloopt.

Als knelpunten in de samenwerking noemen de belanghebbenden de onderlinge afstemming en communicatie die soms te wensen over laat, de werkdruk bij scholen, beschikbare mankracht bij sportverenigingen overdag, de profileringsdrang bij verenigingen, te weinig regie vanuit de gemeente, gebrekkige financiën, te veel werkgroepen en vergaderingen.

Op de vraag of gemeenten denken dat ze na afloop van de projecten die ze uitvoeren in het kader van de BOS-impuls met de huidige samenwerkingspartners blijven samenwerken, antwoordt ruim de helft (56%) bevestigend. Ongeveer twee van de vijf gemeenten zegt dat zij met sommige partners de samenwerking zullen voort zetten. De meeste gemeenten spreken de wens uit om de projecten voort te zetten en geven aan dat continuïteit van de samenwerking belangrijk is. Zij maken hierbij de kanttekening dat dit wel dit afhankelijk is van de beschikbare financiële middelen. Bij beperkte financiële middelen zullen de financieel zwakke partijen afhaken. Dit is wat ook blijkt uit de enquête onder de belanghebbenden. Veel geven aan dat de voortzetting van de samenwerking deels afhankelijk is van de beschikbare financiële middelen. Met de sterke partijen zal de samenwerking worden voortgezet.

Daarnaast geeft een aantal gemeenten aan dat bepaalde projecten door de scholen of verenigingen worden overgenomen zonder de BOS ondersteuning of zullen worden geïntegreerd in het jongerenwerk. Ook zullen de ervaringen die zijn opgedaan bij de BOS-impuls worden meegenomen bij de invulling van de combinatiefuncties en NASB. Ook zegt een aantal gemeenten de samenwerking te zullen voortzetten in de vorm van brede schoolontwikkeling.

Figuur 10

5.4 Output

Resultaten

Een eindmeting of evaluatie biedt inzicht of de activiteiten in het kader van de BOS-impuls al dan niet hun vruchten hebben afgeworpen. Dertien procent van de gemeenten blijkt dit te hebben gedaan, maar meer dan driekwart van de gemeenten (87%) niet. Dertig procent zegt geen evaluatie uit te hebben gevoerd, maar gaat dit binnenkort wel doen. De voornaamste reden van het ontbreken van een evaluatie is natuurlijk dat de activiteiten nog niet zijn afgerond.

De gemeenten is gevraagd naar wat de belangrijkste positieve resultaten zijn van de door hen uitgevoerde BOS-projecten. Gemeenten noemen spontaan de volgende positieve resultaten:

- Een groter activiteitenaanbod in de wijk en/of gemeente.
- Een groter bereik onder de doelgroep.
- Reductie van overlast in de wijk.
- Een betere samenwerkingsrelatie/overlegstructuur tussen de verschillende organisaties.
- Breed draagvlak van de uitgevoerde projecten.
- Meer bewustwording op het gebied van gezondheid.
- Koppeling tussen beleidsterreinen/sport als inzet van nieuw beleidsinstrument.
- Meer betrokkenheid van ouders.
- Meer perspectief van jongeren op de arbeidsmarkt.

De belanghebbende partijen noemen grotendeels dezelfde punten. Daarbij voegen zij nog toe dat er door de BOS-projecten ook meer continuïteit is gekomen op het gebied van sportprojecten, wat ten goede komt aan de voortgang en borging van deze projecten.

De volgende factoren zijn volgens de gemeenten verantwoordelijk voor deze resultaten:

- Participatie van verschillende organisaties vanuit sport, onderwijs en wijk, samenwerking.
- Aanbod van activiteiten onder en na schooltijd.
- Grote inzet en enthousiasme van de verschillende organisaties in de wijk.
- Goede samenwerking met politie en jongerenwerk.
- Goed regie- en aanjaagfunctie van de projectuitvoerders.
- De inzet van deelnemers als (assistent)begeleider/ophaler van en naar school. (Zij kennen de buurt en de buurtkinderen).
- Deelname bij organisatie van activiteiten door ouders.

De belanghebbende partijen voegen daar nog de inzet van de sportconsulent, goede communicatie en het onderhouden van contacten aan toe.

'Een succesfactor in het bereiken van de jongeren is de continuïteit bij de jongerenwerkers. Hierdoor haken jongeren minder snel af omdat zij de jongerenwerker leren kennen, krijgen de jongerenwerkers meer grip en kunnen de gestelde doelstellingen worden gerealiseerd'.

Aan de gemeenten is ook gevraagd om de negatieve resultaten van de uitgevoerde BOS-projecten te noemen. De meest genoemde zijn:

- Concurrentie van aanbieders.
- Kwetsbaar netwerk/financiële afhankelijkheid van de organisaties.
- Onvoldoende commitment met sportbeleid bij organisaties.
- Onvoldoende deelname van sportverenigingen.
- Minder activiteiten gerealiseerd dan voorgenomen.
- Doelgroep van overlastgevende jongeren is moeilijk te bereiken.
- Deelname van (voortgezet onderwijs) scholen aan de activiteiten.
- Te weinig doorstroom naar sportverenigingen.

De factoren die ten grondslag liggen aan de genoemde negatieve resultaten zijn:

- Slechte samenwerking en communicatie.
- Grote belasting voor scholen en vrijwilligersorganisaties.
- Te ambitieuze inschatting bij projectaanvraag/onvoldoende sturing tijdens het project.
- Snel wisselende samenstelling van groepen jongeren.
- Groot verloop van het kader bij sportverenigingen.
- Verkeerde interpretatie bij de sportverenigingen dat de BOS-activiteiten in eerste instantie zijn gericht op ledenwerving.
- Doelgroep is soms lastig te bereiken.
- Onvoldoende samenwerking van verenigingen op het gebied van accommodaties.
- Eenmaligheid qua inzet van financiële middelen (voor vier jaar), te kort voor structurele resultaten.

'We moeten niet de illusie hebben dat iedereen wil sporten bij een sportvereniging. Voor de mensen die dat niet willen dragen we andere oplossingen aan die hetzelfde doel hebben zoals 'Pleintjesvoetbal'.

De gemeenten is tevens gevraagd per doel aan te geven in hoeverre het is gerealiseerd. Gemeenten konden maximaal vijf doelen noemen.

Dit geeft een gedifferentieerd beeld. Sommige doelen zijn wel gehaald, andere doelen niet en van sommige projecten weet men het niet. Het valt op dat een behoorlijk groot aantal doelen (45%) gedeeltelijk is gerealiseerd. Dit heeft te maken met het feit dat nog niet alle BOS-projecten zijn afgerond. Opvallend is dat een zeer klein gedeelte (1%) van de genoemde doelen helemaal niet is gerealiseerd.

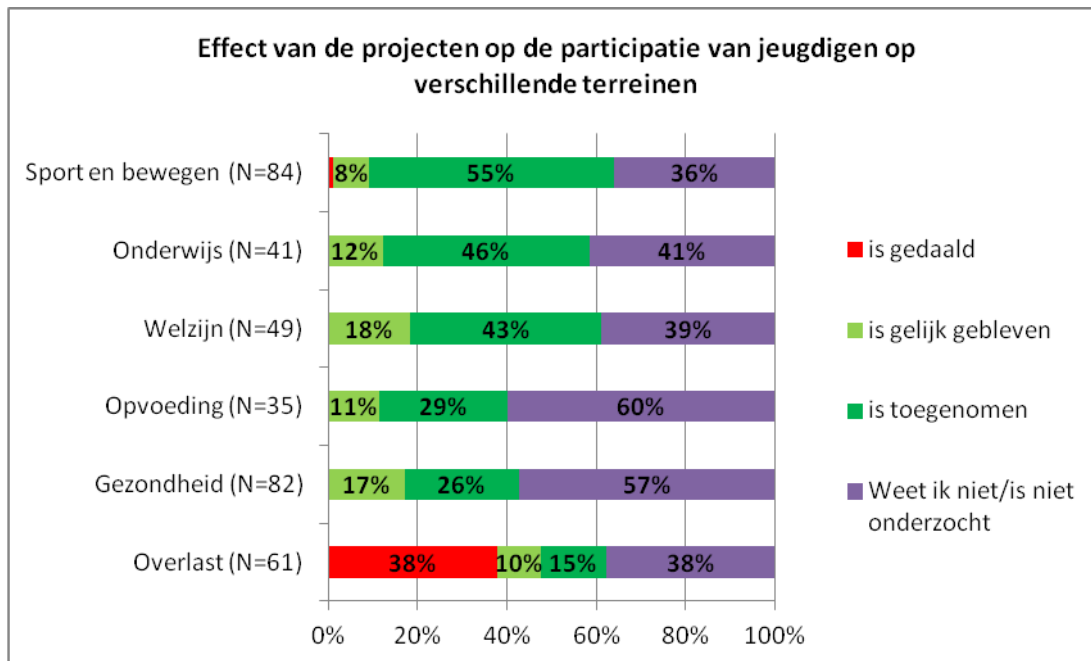
Wat is de reden waarom doelen minder of niet zijn gerealiseerd? Ten eerste is dit natuurlijk afhankelijk van het feit dat veel projecten nog niet zijn afgerond. Als het gaat om het sporten van jeugdigen te bevorderen dan noemen de gemeenten dat de benodigde sportaccommodaties niet in de wijk voor handen zijn. Ook zou het moeilijk zijn om de jeugd warm te laten lopen voor vrijwillige inzet bij sportverenigingen. Een andere genoemde reden is dat de bewegingsachterstand soms te groot is om dit succesvol weg te kunnen werken. Als het gaat om de sociale participatie van sommige jeugdigen te verbeteren of om hulp in de opvoeding dan is het probleem vaker de moeilijke bereikbaarheid van de jongeren. De doelgroep wisselt bovendien snel van samenstelling en verplaatst zich steeds weer naar nieuwe gebieden. Soms ligt de oorzaak volgens de gemeenten bij scholen: door boventaligheid in de formatie hebben schoolbesturen niet de mogelijkheid om formatie in te ruimen of scholen hebben niet altijd de gelegenheid om het schoolprogramma aan te passen. Gemeenten noemen daarnaast dat sportverenigingen hun eigen vaststaand sportaanbod hanteren. Bij een groot aantal gemeenten ontbreekt om verschillende redenen echter het inzicht of de doelen al dan niet zijn gerealiseerd. Dit komt doordat er (nog) geen evaluatie is uitgevoerd of omdat het project nog niet is afgerond of de gestelde doelen zijn niet meetbaar zijn gebleken.

Wanneer de vraag algemener wordt gesteld, dus wanneer gevraagd wordt of resultaten van de BOS-impuls over het *algemeen* beantwoorden aan de doelstellingen, lijkt het beeld positiever. Tweederde (69%) van de gemeenten vindt dat de resultaten over het algemeen beantwoorden aan de doelstellingen.

Een bijna even groot aantal (68%) vindt dat de achterstanden over het algemeen kleiner zijn geworden vergeleken met de cijfermatige doelen in het oorspronkelijke projectplan. Bij een zeer klein percentage (3%) van gemeenten is de achterstand groter geworden. Nergens is de achterstand geheel verdwenen.

Het blijkt dat op het terrein van sport en bewegen de BOS-projecten volgens de gemeenten het meeste succes hebben gehad. Bij iets meer dan de helft van de gemeenten zijn de jeugdigen meer gaan sporten. Voor de terreinen onderwijs en welzijn constateert bijna de helft van de gemeenten een positief effect. Daarnaast geeft ruim een derde van de gemeenten aan dat de participatie van jeugdigen bij activiteiten voor het tegengaan van overlast is afgenomen als gevolg van de activiteiten in het kader van de BOS-impuls (figuur 11). Een zeer groot percentage weet niet wat het effect is van de BOS-impuls op de jeugdparticipatie.

Figuur 11

Toekomst

We zagen al dat de projecten succesvol mogen worden genoemd in termen van verkleinen van achterstanden, het voldoen aan de verwachte resultaten en het effect van de projecten op de participatie van jongeren op verschillende terreinen. Het is dan ook niet zo vreemd dat bijna tweederde (61%) van de gemeenten aangeeft dat ze onderdelen van de BOS-impuls zullen voortzetten en op zullen nemen in hun reguliere beleid. Slechts één procent geeft aan dit niet te doen. Tweederde van de gemeenten heeft dan ook onderdelen opgenomen in de gemeentelijke beleidsnota's. Bij de meeste gemeenten is dat in de sportnota. In minder voorkomende gevallen ook in nota's over jeugdbeleid, Wmo-beleidsplannen en gezondheidsbeleid, preventie-overlast en combinatiefuncties.

De uitkomsten voor de belanghebbenden zien er net iets anders uit. Bijna tweederde van de belanghebbenden zet één of meerdere projecten of onderdelen van de BOS-impuls voort. Bijna een kwart van de belanghebbenden doet dit zelfstandig, omdat ze de activiteiten belangrijk vinden of omdat ze dankzij het netwerk nu met minder inspanning delen van projecten kunnen voortzetten en inbedden. Ook het succes van sommige projecten maakt dat de belanghebbenden geneigd zijn om de projecten voort te zetten. Twee van de vijf (41%) belanghebbenden zet projecten voort in samenwerking met de gemeente. Zij proberen de projecten te handhaven door het aanvragen van andere subsidies en sponsors. Ook komt het voor dat projecten worden voortgezet als invulling van de functie van combinatiefunctionaris. Een derde geeft aan nog niet te weten of de projecten of onderdelen daarvan zullen worden voortgezet (31%). Een beperkt aantal belanghebbenden geeft aan geen projecten voort te zetten. De reden hiervoor is het ontbreken van financiële middelen.

Gemeenten willen de BOS-onderdelen opnemen in hun reguliere beleid vanwege het belang van een gezonde en actieve leefstijl van de jeugd en omdat de activiteiten een belangrijke bijdrage leveren aan het bevorderen van de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijk. Bovendien zijn er goede resultaten behaald: De projecten voorzien in een behoefte vanuit de doelgroep. Opname in het reguliere beleid zorgt er dus voor dat de deelprojecten zo veel mogelijk worden verankerd in de gemeenschap (bij school en jeugd) zodat de continuïteit gewaarborgd is. De meeste gemeenten geven aan dat ze vooral verenigingen willen ondersteunen die een gezonde en actieve leefstijl stimuleren door middel van: schoolsport, wijk sport, sportinstuiven, jeugdsportfonds, trainers voor de klas, extra gymlessen, sportclinics en naschoolse sportactiviteiten en activiteiten die gericht zijn op het tegengaan van overgewicht.

'De borging van de projecten is de uitdaging voor dit jaar. In ieder geval wordt ingezet op de combinatiefuncties. Ook worden er waarschijnlijk projecten in elkaar geschoven om zo efficiënter te gaan werken en datgene te behouden uit de projecten wat goed blijkt te werken'.

De hoogte van het totaalbudget waarmee gemeenten van plan zijn om projecten voort te zetten is gemiddeld € 241.508,-. Dit is gemiddeld € 67.765,- lager dan zij de eigen bijdrage waarmee zij nu de projecten financieren (€ 309.273,-). Gemeenten willen dus wel de projecten voort zetten, maar zoeken kennelijk naar andere en goedkopere mogelijkheden om de projecten te borgen (via bijvoorbeeld de combinatiefuncties, Brede Schoolimpuls en verankering in het jongerenwerk)

Eindoordeel over de BOS-impuls

Gemeenten zijn over het algemeen goed te spreken over de subsidieregeling BOS-impuls. Ze waarderen de regeling gemiddeld met een 7,5; een ruim voldoende tot goed.

Tenslotte is aan gemeenten en belanghebbenden gevraagd om de positieve elementen van de BOS-regeling te noemen. De positieve elementen van de BOS-impuls op een rijtje:

- Een groter sport- en activiteiten aanbod, meer bewustwording en structurele aandacht voor een gezonde leefstijl.
- Een groter bereik bij de doelgroep.
- Regeling is breder dan alleen sport (ook terugdringen van overlast, opzet leerwerktrajecten voor kansarme jongeren, meer participatie van allochtonen).
- Stimulering van nieuwe initiatieven en het leggen van dwarsverbanden met nieuwe partners.
- Integrale beleidsaanpak; koppeling van beleidsvelden B, O en S.

De negatieve elementen van de BOS-impuls op een rijtje:

- Subsidie betreft activiteitengeld, maar er is ook behoefte aan mankracht.
- De subsidie is eindig, voortzetting van de activiteiten door middel van eigen bekostiging vaak problematisch.

- De subsidie loopt per kalenderjaar, terwijl het project per schooljaar of per sportseizoen loopt.
- Samenwerking met (vrijwilligers)organisaties blijft kwetsbaar.
- Sport soms te veel als oplossing gezien voor diverse maatschappelijke problemen.
- De verantwoording (naar het Rijk) is intensief, duur, bewerkelijk en onduidelijk.
- Duur van de regeling (vier jaar) is beperkt.
- De doelgroep van de regeling is beperkt.

5.5 Outcome

Met outcome worden de (maatschappelijke) effecten bedoeld die met beleid of projecten worden nagestreefd. In dit geval gaat het om de effecten die met de BOS-impuls worden nagestreefd. Het goed meetbaar maken van de outcome van subsidieregelingen is over het algemeen erg ingewikkeld. Kwantitatief is outcome bijna niet te meten. Harde gegevens over de outcome van de BOS-impuls op lokaal niveau zijn slechts beperkt beschikbaar. Daarom zal overwegend worden volstaan met beoordelingen van de outcome door betrokkenen (geïnterviewden en onderzoekers) en door de vergelijking van de huidige uitkomsten met de uitkomsten uit eerdere onderzoeken. Daarnaast moet in gedachten gehouden worden dat een deel van de BOS-projecten op dit moment nog niet zijn afgerond en dat gemeenten nog geen goed beeld hebben van de maatschappelijke effecten die er zijn bereikt door de BOS-impuls.

Over het algemeen kunnen we stellen dat, ondanks het feit dat veel projecten nog niet zijn afgerond of gemeenten nog geen inzicht hebben in de resultaten en effecten ervan, de BOS-impuls een positieve bijdrage heeft geleverd aan de sportparticipatie van jeugdigen. Een veel groter deel van de jeugdigen in gemeenten wordt bereikt dan voor de BOS-impuls het geval was.

Voor wat betreft de achterstanden kan gesteld worden dat deze zijn afgenomen sinds de start van de BOS-impuls. Nu kunnen er ook andere factoren van invloed zijn op de afname van deze achterstanden, maar de tendens is dat de BOS-impuls hier een bijdrage aan geleverd heeft. Met name de achterstanden op het gebied van sport en bewegen zijn afgenomen, Jeugdigen zijn dus meer gaan sporten. Ook de achterstanden op het gebied van gezondheid zijn afgenomen. Jeugdigen zijn zich steeds meer bewust van gezond leefgedrag.

Achterstanden op het gebied van overlast zijn gemiddeld genomen afgenomen. In sommige gemeenten is overlast wel toegenomen. Dit komt met name omdat de overlast gevende doelgroep een doelgroep is die lastig te bereiken blijkt te zijn met sportactiviteiten.

Als gevolg van de BOS-impuls zijn de samenwerkingsrelaties en overlegstructuren die tijdens de BSI al zijn opgezet, verder verdiept en verbeterd. Met name de samenwerkingsrelaties tussen de gemeenten, buurtorganisaties en sportverenigingen. De samenwerking met scholen, en dan met name met het voortgezet onderwijs, loopt soms wat minder goed.

De BOS-activiteiten in de buurt hebben er niet alleen voor gezorgd dat jeugdigen meer zijn gaan sporten. Ook maakt sporten de weerbaarheid van kinderen groter. Het maatschappelijk effect hiervan is dat er meer betrokkenheid ontstaat bij kinderen die voorheen op de achtergrond bleven.

Daarnaast draagt het sporten in de buurt bij aan het gevoel van veiligheid op straat, de leefbaarheid en de sociale cohesie.

Door jongeren in de wijk te laten sporten is een groter gevoel van veiligheid ontstaan. Ook het openstellen van schoolpleinen na schooltijd zorgt voor een groter gevoel van veiligheid doordat er meer activiteit is op straat.

6. Vergelijking BSI en BOS

Aan gemeenten en de belanghebbenden die een bijdrage hebben geleverd aan zowel projecten van BOS als BSI is gevraagd welke regeling zij het meest aansprekend vinden. Gemeenten hebben een duidelijke mening over beide Regelingen. Belanghebbenden hebben geen duidelijke voorkeur voor een van beide regelingen.

Gemeenten geven de voorkeur aan de BSI. Geld voor de BSI is breder inzetbaar en de doelgroep voor deze Regeling is breder dan die bij BOS, waar alleen activiteiten voor jeugdigen in de leeftijd van vier tot negentien jaar werden gesubsidieerd. De BSI heeft ook de voorkeur in verband met de minder strenge voorwaarden dan die in de BOS-impuls werden gesteld. Het grote aantal voorwaarden, die soms ook nog eens erg onduidelijk waren, wordt als negatief ervaren door enkele gemeenten. Echter, veel gemeenten geven ook aan dat deze strengere voorwaarden dwingen om goed na te denken over alle mogelijkheden bij het project, de doelstellingen die moeten worden behaald en de manier waarop projecten worden ingericht en uitgevoerd.

Belanghebbenden met een voorkeur voor de BSI regeling noemen vooral dat het een meer open regeling is zonder beperkende voorschriften voor wat betreft de doelgroep en wijkindeling. BOS zou wat dat betreft te veel gericht zijn op het wegwerken van achterstanden. Daarnaast zou binnen de BSI meer mogelijkheid zijn voor uitvoerende instanties om het beleid te definiëren en uit te voeren. Het zou een 'meer veelzijdige' regeling zijn.

Belanghebbenden met een voorkeur voor de BOS regeling zijn vooral te spreken over de volgende zaken: de wijkgerichte benadering, de grotere rol van het onderwijs in de samenwerking, de samenwerking op kleine schaal en de jeugd als doelgroep van de BOS regeling.

Opvallend is dat bij een vergelijking van de BSI en de BOS-impuls diverse gemeenten aangeven een voorkeur te hebben voor de Impuls brede scholen, sport en cultuur (combinatiefuncties). Deze heeft met name de voorkeur boven BSI of BOS in verband met het meer structurele karakter van de Impuls en het feit dat de functionarissen vanuit de wijk kunnen worden ingezet. De inbedding in het beleid is hiermee als het ware meteen geborgd. Het ontbreken van subsidie voor activiteiten wordt hierbij echter wel als minpunt van deze Impuls gezien.

Wij hebben gemeenten ook gevraagd naar hun wensen voor de toekomst. Hoe zou een eventuele toekomstige Regeling op het gebied van sport eruit moeten zien en waar zou deze op gericht moeten zijn? De antwoorden waren zeer divers (zie onderstaand kader), maar over het algemeen geven gemeenten aan dat er voornamelijk behoefte is aan structurele financiering in het algemeen voor sport en bewegen, waarbij sport niet gezien moet worden als doel maar als middel. Daarnaast is er grote behoefte aan ondersteuning van sportverenigingen en vrijwilligers.

Wensen van gemeenten voor eventuele toekomstige subsidieregelingen:

- Geef meer handvatten en ondersteuning aan gemeenten voor doelgroepen die lastig te bereiken zijn. Met name het bereiken van doelgroep allochtonen blijft lastig.
- Blijf investeren in de jeugd en met name in lastig bereikbare doelgroepen.
- Probeer samenwerking te zoeken zorgverzekeraars.
- Zorg voor een structureel karakter van activiteiten en financiering
- Een goede inbedding van de gymlessen op school is van belang. Dit kan door middel van het verplicht stellen van een vakdocent op iedere school in Nederland.
- Ondersteun sportverenigingen en vrijwilligerswerk. De STK-functionaris die vroeger kon worden ingezet bij verenigingen zou terug moeten komen.
- Een nieuwe impuls en meer financiering op het gebied van sport is nodig. Sport als middel is van groot belang. Sport en bewegen bevordert niet alleen een gezonde en actieve leefstijl, maar draagt in grote mate bij aan sociale cohesie, veiligheid en leefbaarheid van wijken.
- Stel een minister aan voor sport en bewegen.
- Structurele financiering op het gebied van sport waarbij gekeken wordt naar bevolkingssamenstelling van gemeenten is wenselijk.
- Geef kinderen de ruimte om gemotiveerd te kiezen.
- Breng de accommodaties dichterbij de school.
- Buitensportvoorzieningen bij de scholen moeten beter worden ingericht.
- Zorg voor een makkelijk begrijpbare regeling, met een beperkt aantal regels, waarbij de verantwoording niet zo ingewikkeld is.

7. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de voorgaande hoofdstukken zijn een aantal conclusies te destilleren. Hieronder geven wij de conclusies puntsgewijs weer. De conclusies gelden voor de BSI en de BOS-impuls gezamenlijk, tenzij anders vermeld. Daar waar dit relevant is hebben wij ook aanbevelingen opgenomen.

- De effecten van de BSI en BOS-impuls zijn niet in alle gemeenten in Nederland met cijfers te onderbouwen. Voor de BSI heeft 43% van de gemeenten nog geen effectmeting en/of eindevaluatie uitgevoerd. Voor de BOS-impuls ligt dit percentage nog hoger (87%), mede door het feit dat voor deze Regeling meer projecten nog niet zijn afgerond. Daarnaast weten ook veel gemeenten niet wat de effecten zijn van beide Regelingen op de sportparticipatie van de diverse doelgroepen. Dit is erg opvallend, met name voor de BOS-impuls, omdat gemeenten voor het in aanmerking komen voor subsidie, doelstellingen en effecten meetbaar moesten formuleren in hun projectplan.
- We kunnen concluderen dat gemeenten resultaten en effecten slecht meten. Dit komt deels doordat het lastig wordt gevonden om concrete en meetbare doelen en effecten te formuleren. Het lijkt erop dat projecten van tevoren worden bedacht, op papier worden gezet en dat vervolgens met de uitvoering wordt gestart zonder tussentijds te monitoren of te meten. Om uitspraken te kunnen doen over de effecten, het behalen van doelen en resultaten van projecten is dit echter van wezenlijk belang. Zeker in tijden van bezuinigingen of bij beperkte financiële middelen, is het effectief besteden daarvan essentieel.

Als aanbeveling aan gemeenten willen wij meegeven dat het vooraf scherp hebben van de doelgroep en de problemen die er spelen binnen die doelgroep bepalend is voor het succes van de projecten. Start met een nul-meting, Streef naar SMARTI-doelen: Specifiek, Meetbaar, geAccepteerd, Realistisch, heldere Tijdsduur en Inspireren, vertaal de (algemene) doelen in concrete resultaten en monitor de activiteiten regelmatig gedurende het traject.

- Ondanks dat niet in alle gemeenten effecten meetbaar zijn, kunnen we stellen dat de BSI en de BOS-impuls in grote mate hebben bijgedragen aan het verbeteren van de sportinfrastructuur en het verhogen van de sportparticipatie. Door de grote verscheidenheid aan projecten en de grote verschillen in de kenmerken van de gemeenten in Nederland en de doelgroep van de projecten, is het niet mogelijk om concrete 'best practices' te benoemen. Wat in de ene gemeente heel goed werkt, werkt in de andere gemeente niet. Het effect van de projecten in de ene gemeente zijn totaal anders dan in een andere gemeente. Het succes van de BSI-projecten en BOS-projecten is slechts op gemeentelijk niveau te bepalen.
- Het aanbieden van activiteiten op wijkniveau, of op een kleinschalig niveau is belangrijk. Projecten die zijn uitgevoerd op een kleinschalig niveau blijken succesvoller te zijn dan op een hoger niveau. Een vast gezicht in de wijk speelt daarbij een grote rol. Structurele aanwezigheid van betrokken medewerkers zorgt voor vertrouwen bij de deelnemers. Ook in de grote steden is deze kleinschaligheid terug te vinden, omdat projecten op wijkniveau of stadsdeelniveau worden uitgevoerd.

- Er is in gemeenten een grotere samenhang ontstaan in het sportbeleid. De samenwerking tussen partijen en daarmee de sportinfrastructuur (met name door de BSI) is sterk verbeterd. Dit komt mede door kortere lijnen (ook met de gemeente) en ook de communicatie tussen betrokken partijen blijkt hierin van cruciaal belang. Daarnaast is de rol van de gemeente veranderd. Voor 2000 had de gemeente vooral de rol van verhuurder van sportaccommodaties. Nu in 2010 is de gemeente de regievoerder en zijn de werkzaamheden uitgebreid. Deze verbeterde samenwerking en de verbetering van de sportinfrastructuur hebben weer een bijdrage geleverd aan de sportparticipatie van burgers.

Wij bevelen aan dat de gemeente de regierol op zich neemt om een project succesvol te laten zijn. En de uitvoering van de projecten wordt overgelaten aan uitvoerende instellingen die activiteiten op wijkniveau organiseren.

- De rol van het sportbuurtwerk wordt als zeer positief ervaren. Sportbuurtwerk zorgt voor betrokkenheid van kinderen, ook na schooltijd. Bovendien maakt sporten de weerbaarheid van kinderen groter. Het maatschappelijk effect hiervan is dat er meer betrokkenheid ontstaat bij kinderen die voorheen op de achtergrond bleven. Met sportbuurtwerk wil men een actieve(re) leefstijl (sport als doel) bevorderen en streeft men naar een verbetering van de leefbaarheid in wijken en naar versterking van de sociale cohesie (sport als middel). Ervaren sportbuurtwerkers en voldoende formatie zijn echter van essentieel belang. Hoewel dit vanzelfsprekend en een 'open deur' lijkt, benadrukken veel gemeenten het belang van ervaren en enthousiaste sportbuurtwerkers. In het sportbuurtwerk is daarnaast herhaling en continuïteit van activiteiten belangrijk. Sportbuurtwerk, zeker als het om een nieuw fenomeen gaat, is een kwestie van lange adem. Activiteiten moeten de kans krijgen bekend te worden onder de doelgroep. In gemeenten waar projecten minder succesvol verliepen heeft dit vaak te maken met grote wisselingen binnen het sportbuurtwerk en de kortere doorlooptijd van projecten of het niet lang genoeg blijven proberen.
- Sportverenigingen krijgen steeds meer een maatschappelijke functie toegewezen. Het is de vraag of daar bij de verenigingen wel animo voor is. Als de vereniging een wachtlijst heeft en veel leden kent, dan is het maatschappelijke aspect minder aantrekkelijk. Daarnaast speelt ook het beschikbaar zijn van voldoende kader en vrijwilligers een belangrijke rol. Sportverenigingen hebben maar beperkte inzet van vrijwilligers, tijd en geld en kunnen daardoor vaak niet de bijdrage leveren aan sportprojecten die de wat meer professionele organisaties hebben. Veel gemeenten geven aan dat bij de implementatie van BSI of BOS-projecten in het bestaand beleid, een aanvullende financiering voor de ondersteuning van sportverenigingen wenselijk is.
- De BSI en BOS-impuls blijken een goed vliegwiel voor de combinatiefunctionarissen. In veel gemeenten worden projecten in het bestaande beleid ingebed door de inzet van een combinatiefunctionaris. Er wordt echter verschillend gekeken naar de combinatiefunctionaris. Een enkele gemeente is van mening dat de combinatiefunctionaris meer structuur biedt in de onzekerheid die vrijwilligers met zich meebrengen. Organisatorisch gezien is de combinatiefunctionaris voordelig. Het zorgt voor een structureel karakter van activiteiten en is goed voor de contacten en het netwerk. Aan de andere kant wordt de combinatiefunctionaris budgettair als ongunstig gezien. Er is bij gemeenten soms te weinig activiteitengeld beschikbaar voor de uitvoeringstaken van de combinatiefunctionaris.

- Binnen de BSI zijn de doelgroepen ouderen en mensen met een beperking lastig te bereiken. Daarnaast bleek het lastig voor deze doelgroepen structureel een sportaanbod op te zetten. Mede door het gebrek aan kennis bij sportverenigingen. De ervaringen laten zien dat het ontwikkelen van een sportinfrastructuur op lokaal niveau voor mensen met een beperking veel tijd en inzet vraagt.

Wij zien een oplossing voor het verhogen van de sportparticipatie van mensen met een beperking of het vergroten van het aanbod van deze doelgroep in het organiseren van een aanbod op regionaal niveau, in plaats van op gemeentelijk niveau. Op deze manier kan gezamenlijk gezocht worden naar een aanbod en kunnen kosten en inspanningen worden gedeeld. Daarnaast is de potentiële doelgroep op regionaal niveau groter. Een brede projectgroep als basis is vaak cruciaal, net zo zeer als de invulling van basale randvoorwaarden, zoals vervoer naar accommodaties, voldoende en deskundige begeleiders of toegankelijkheid van voorzieningen. Als aan deze randvoorwaarden niet kan worden voldaan, is het risico dat de sportactiviteiten niet van de grond komen, zeer groot.

- Zowel binnen de BSI als de BOS-impuls was het bereik onder de allochtone doelgroep (met name onder meisjes) laag. Om deze doelgroep te bereiken dienen meer inspanningen gedaan te worden dan bij andere doelgroepen. Uit de projecten komt naar voren dat een persoonlijke benadering, via school of in de wijk (het aanspreken van jongeren), goed werkt. Het bereik kan verhoogd worden door een beter inzicht in de achtergrond (denkwijze, cultuur, motivatie) van de doelgroep. Daarnaast blijkt dat een benadering via de GGD of het CJG goed werkt om jeugdigen aan het sporten te krijgen. Ook het benaderen van deze doelgroepen via zelforganisaties zou het bereik en de sportparticipatie onder deze doelgroep kunnen verhogen.
- Vanuit gemeenten en samenwerkingspartners komt vaak het geluid dat gebrek aan financiering een grote rol speelt in de continuering van sportprojecten.

Ons inziens is het aflopen van de subsidieperiode vanuit VWS voor BSI en de BOS-impuls geen reden te zijn om te stoppen met de activiteiten die in het kader van deze regelingen zijn opgestart. Bij een verminderd of beperkt budget voor de activiteiten is het maken van keuzes belangrijk. Ga er niet vanuit dat alle activiteiten gecontinueerd kunnen worden, maar bekijk het totale aanbod binnen de gemeente en kies voor die activiteiten die het meest effectief gebleken zijn. Het verkennen van mogelijkheden van andere financieringsbronnen wordt hierbij nogal eens over het hoofd gezien. Ook uit andere beleidsvelden dan sport zou een bijdrage aan de projecten geleverd kunnen worden, bijvoorbeeld vanuit onderwijs, het armoedebeleid, de wijkaanpak of het gezondheidsbeleid. Het structureel maken van projecten die binnen BSI of BOS-impuls zijn opgestart, vergt vaak enige creativiteit, doorzettingsvermogen, maar het levert in alle gevallen succes op.

Bijlage 1

Digitale vragenlijsten

8. Basislijst vragen monitor BSI

De vragen 1 /m 3 worden door iedereen ingevuld. Vanaf vraag 4 zijn de vragen specifiek gericht op de BSI.

Algemeen

1. Wat is uw naam:
2. Naam gemeente (gemeente die project heeft aangevraagd):
3. Heeft uw gemeente in de periode 1999-2009 een of meerdere project(en) uitgevoerd in het kader van de Breedtesportimpuls en /of de BOS-impuls (stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport)?
  - o BSI → *indien aangekruist alle vragen mbt BSI toevoegen (zie onderstaande vragen 4 t/m 38)*
  - o BOS → *indien aangekruist alle vragen mbt BOS toevoegen (zie vraag 4 t/m 40 BOS-vragenlijst)* Wij hebben voor zowel de Breedtesportimpuls als de BOS-impuls geen projecten uitgevoerd. -> *einde van de vragenlijst...*Hartelijk dank voor uw medewerking!

De vragenlijst bestaat uit een aantal onderwerpen. Eerst zijn er een aantal algemene vragen, vervolgens wordt ingegaan op de thema's samenwerking, doelen en doelgroep, resultaten en toekomst.

4. Wat is de titel van het door u uitgevoerde project?

Titel (s) project(en):

1.....

Wat is/zijn de titel(s) van de door u uitgevoerde deelprojecten?

(hier kunnen in de digitale enquête maximaal 10 titels per regeling worden ingevuld)

5. Startdatum project. *deze vraag wordt gecombineerd met vraag 5 (met de mogelijkheid de vraag niet in te vullen)*
6. Einddatum project. *deze vraag wordt gecombineerd met vraag 5 (met de mogelijkheid de vraag niet in te vullen)*
7. In welke fase bevindt het project zich?
  - o lopend (verwachte einddatum)
  - o afgerond, namelijk per (invullen datum)
8. Welk bedrag is in zijn totaliteit begroot voor de uitvoering van uw project? *Als u dit niet exact weet, geef dan een schatting.*
  - o Totaal gehele projectperiode € .....
  - o Totaal VWS-subsidie € .....
  - o Totaal eigen bijdrage € .....
  - o Totaal overige bijdragen € .....
9. Geef in percentages aan van welke financieringsbronnen over het algemeen gebruik is gemaakt om uw BSI-project te financieren (buiten VWS-subsidie en eigen bijdrage om)?
  - o Provincie
  - o Fondsen
  - o Anders, namelijk

----- *samen 100%*

10. Is uw BSI-project gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke projectplan?

- Ja
  - Nee → *ga verder naar vraag 15*
11. Zo ja, welke wijzigingen zijn dat? (*meerdere antwoorden mogelijk*)
- Wijzigingen ten aanzien van de activiteiten, namelijk:
  - Wijzigingen ten aanzien van de doelen, namelijk:
  - Wijzigingen ten aanzien van de aanpak, namelijk:
  - Wijzigingen in de uitvoerders, namelijk:
  - Wijzigingen in de projectleiding, namelijk:
  - Wijzigingen in de doelgroep, namelijk:
  - Wijzigingen in de financiering / het budget, namelijk:
  - Anders, namelijk:
12. Wat is de voornaamste reden voor de wijzigingen zoals genoemd in de vorige vraag?
13. Wat is het moment geweest waarop u deze wijzigingen heeft doorgevoerd?
- Bij de start van het project
  - Gedurende het project

Partners en samenwerking

14. Met welke instellingen, organisaties en/of verenigingen heeft u tijdens het BSI-project samengewerkt? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

Buurt/welzijn

- Jongerencentrum
- Welzijnsinstelling
- Wijkvereniging
- Jeugdorganisaties
- Ouderenorganisaties
- Gehandicaptensorganisaties
- Patiëntenorganisaties
- Organisaties voor chronisch zieken
- Kinderopvangorganisaties (voor, na- en buitenschoolse opvang)
- Burgerinitiatieven
- GGD
- Woningbouwvereniging
- Politie
- Kunst en/of cultuurinstelling
- Bibliotheek
- Anders, namelijk

Onderwijs

- Scholen – basisonderwijs
- Scholen – voortgezet onderwijs
- Scholen – MBO
- Speciaal onderwijs
- Anders, namelijk

Sport

- Sportverenigingen
- Commerciële aanbieders van sportactiviteiten
- Landelijke sportorganisatie
- Anders, namelijk

Overig

- Jeugdigen zelf
  - Ouders
  - Vrijwilligers
  - Provincie
  - Andere gemeente(n)
  - Gezondheid
  - Anders, namelijk
15. Bent u tevreden over het verloop van de samenwerking in het kader van de BSI?
- Ja, reden:

- Deels, reden:
  - Nee, reden:
16. Wat waren voordelen van de samenwerking binnen de BSI?
17. Wat waren knelpunten bij de samenwerking?
18. Denkt u dat de samenwerking met de huidige partners na afloop van de door u uitgevoerde activiteiten in het kader van de Breedtesportimpuls voortgezet worden?
- Ja
  - Nee
  - Met sommigen
  - Weet niet
  - Anders, namelijk

Toelichting:

Doelen project

19. Op welke speerpunten richt uw BSI-project zich (*meerdere antwoorden mogelijk*)?
- Versterking en ondersteuning sportvoorzieningen
  - Jeugd
  - Ouderen
  - Sport- en recreatievoorzieningen dicht bij huis
  - Nieuwe lokale organisatievormen in de sport
  - Intensivering lokaal kaderbeleid
  - Ondersteuning sportaanbieders
  - Sport als middel tot versterking lokale sociale infrastructuur, namelijk:
  - Samenwerking met andere beleidsterreinen, namelijk:
  - Anders, namelijk:
20. Op welke doelen richt het project zich?
21. Welke doelen zijn gerealiseerd en welke minder? Indien een doel niet of in mindere mate is gerealiseerd, wilt u dan aangeven wat de reden hiervan is? (combineren met vorige vraag)
Antwoordcategorieën: gerealiseerd/gedeeltelijk gerealiseerd/niet gerealiseerd/weet niet

Doelgroep

22. Op welke doelgroep(en) richt het project zich?
- Jeugd
  - Allochtonen
  - Vrouwen
  - Ouderen
  - Gehandicapten
  - Chronisch zieken
23. Zijn er specifieke doelen voor de verschillende doelgroepen geformuleerd?
- Nee
  - Ja, welke...
24. Is de beoogde doelgroep voldoende bereikt met de activiteiten in het kader van de BSI?
- Ja, reden?
  - Nee, reden?
  - Weet niet

Resultaten

25. Heeft er voor uw BSI-project een eindmeting/-evaluatie plaatsgevonden?
- Ja
  - Nee, maar dit gaat binnenkort plaatsvinden
  - Nee
Indien nee, waarom heeft dit niet plaatsgevonden?

26. Wat waren de belangrijkste resultaten van het door u uitgevoerde BSI-project?

Positieve resultaten:

Negatieve resultaten:

27. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde positieve resultaten?

28. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde negatieve resultaten?

29. Beantwoorden de resultaten van de BSI aan de doelstellingen?

- Ja
- Enigszins
- Nee, Toelichting

30. Wanneer u de BSI in uw gemeente overziet in welke mate heeft zij dan effect gehad op de sportparticipatie van de verschillende doelgroepen?

(Combinatievraag)

Antwoordcategorieën

- Jeugd
- Allochtonen
- Vrouwen
- Ouderen
- Gehandicapten
- Chronisch zieken

Antwoordcategorieën

- Toegenomen
- Gelijk gebleven
- Gedaald
- Geen idee/is niet onderzocht

31. Heeft het BSI de samenwerking tussen beleidssectoren verbeterd?

- Sterk verbeterd
- Gelijk gebleven
- Eerder achteruitgang
- Geen idee/is niet onderzocht

Toekomst

32. Zet u een of meerdere onderdelen van uw BSI-project voort óf heeft u het project voortgezet na afloop van de periode waarvoor u bij VWS een subsidie heeft aangevraagd? Met andere woorden heeft u onderdelen van de BSI opgenomen in uw regulier beleid?

- Ja, welke onderdelen en waarom?
  - Nee, waarom niet?
  - Nog niet bekend
- Toelichting:

33. Zo ja, wat is de hoogte van het budget waarmee u het project of onderdelen daarvan voortzet?

Budget: €

Nog niet bekend

34. Is uw project of onderdelen daarvan opgenomen in gemeentelijke beleidsnota's.

- Ja, welke?
- Nee, waarom niet?
- Nog niet, maar is wel het voornemen, namelijk in:
- Anders, namelijk:

Afrondende vragen

35. Als u een rapport-cijfer zou moeten geven aan de subsidieregeling Breedtesportimpuls welk cijfer zou u de Regeling dan geven en waarom?

Cijfer:

Reden:

Toelichting:

36. Wat zijn de positieve en negatieve elementen uit de Subsidieregeling voor de Breedtesportimpuls?

Positief:

Negatief:

37. Binnenkort wil VWS in een aantal gemeenten, die een goed voorbeeld zijn voor anderen een groepsgesprek voeren, om ervaringen uit te wisselen tussen deelnemers. Zou uw gemeente willen meewerken aan een groepsgesprek en mogen wij u hiervoor benaderen?
- Ja
  - Nee

Indien respondenten zowel de vragenlijst van BSI als BOS hebben ingevuld, volgt aan het einde van de lijst de volgende vergelijkingsvraag:

38. U heeft subsidie aangevraagd voor zowel de BSI als de BOS-impuls. Welke van de twee subsidieregelingen sprak u qua vorm en inhoud het meest aan en waarom?
- BSI: reden: .....
  - BOS reden: .....
  - Beiden, er is voor mij geen verschil
  - Geen van beiden, reden: .....

9. Basislijst vragen monitor BOS

De vragen 1 /m 3 worden door iedereen ingevuld. Vanaf vraag 4 zijn de vragen specifiek gericht op de BOS-impuls.

Algemeen

1. Wat is uw naam:
2. Naam gemeente (*gemeente die project heeft aangevraagd*):
3. Heeft uw gemeente in de periode 1999-2009 een of meerdere projecten uitgevoerd in het kader van de Breedtesportimpuls en /of de BOS-impuls (stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport)?
  - o Breedtesportimpuls → *indien aangekruist alle vragen mbt BSI toevoegen (zie vragen 4t/m 38 van de BSI-vragenlijst)*
  - o BOS-impuls → *indien aangekruist alle vragen mbt BOS toevoegen (onderstaande vragen 4 t/m 40)*
  - o Wij hebben voor zowel de Breedtesportimpuls als de BOS-impuls geen projecten uitgevoerd. → *door naar einde van de vragenlijst..Hartelijk dank voor uw medewerking!*

U heeft in de afgelopen periode een of meerdere projecten uitgevoerd in het kader van de Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport (BOS-impuls). Onderstaande vragen hebben betrekking op onderdelen van de BOS-impuls.

Het is mogelijk dat u voor meerdere projecten subsidie heeft aangevraagd. Wij verzoeken u de hierna volgende vragen in te vullen met betrekking tot de BOS-impuls in zijn geheel (alle door u uitgevoerde projecten tezamen) en uit te gaan van het algemene beeld dat daar uit naar voren komt. Indien er bij bepaalde vragen verschillen zitten tussen de door u uitgevoerde projecten, dan verzoeken wij u de betreffende vraag te beantwoorden voor het project waarvan u denkt dat dit het meest aansprekend is of waarvan anderen het meest kunnen leren. Wanneer er significante verschillen zijn tussen de verschillende projecten, verzoeken wij u dit in de toelichting bij de vragen op te nemen.

De vragenlijst bestaat uit een aantal onderwerpen. Eerst zijn er een aantal algemene vragen, vervolgens wordt ingegaan op de thema's samenwerking, doelen en doelgroep, resultaten en toekomst.

4. Betreft/Betreffen uw BOS-project(en) over het algemeen een zelfstandig project of is het project gezamenlijk met andere gemeenten aangevraagd/uitgevoerd?
  - o Zelfstandig
  - o Gezamenlijk met andere gemeenten, namelijk (namen gemeenten):
5. Voor hoeveel BOS-projecten heeft u subsidie gekregen vanuit VWS?
Aantal BOS-projecten:
6. Wat is/zijn de titel(s) van de door uitgevoerde projecten:
Titel (s) project(en):
7. Startdatum project *deze vraag wordt gecombineerd met vraag 6 (met de mogelijkheid de vraag niet in te vullen)*
8. (Verwachte) einddatum project *deze vraag wordt gecombineerd met vraag 6 (met de mogelijkheid de vraag niet in te vullen)*
9. In welke fase bevindt uw project zich? *deze vraag wordt gecombineerd met vraag 6*
  - o lopend (verwachte einddatum) → *indien deze optie wordt aangekruist en de optie afgerond niet, dan vervalt vraag ...*
  - o afgerond, namelijk (invullen datum)
10. Welk bedrag is in zijn totaliteit begroot voor de uitvoering van de projecten? *Als u dit niet exact weet, geef dan een schatting.*
  - o Totaal gehele projectperiode € .....

- Totaal VWS-subsidie € .....
  - Totaal eigen bijdrage € .....
  - Totaal overige bijdragen € .....
11. Geef in percentages aan van welke financieringsbronnen over het algemeen gebruik is gemaakt om de Bos-projecten te financieren (buiten VWS-subsidie en eigen bijdrage om)?
- Provincie
  - Fondsen
  - Anders, namelijk
- samen 100%
12. Is/zijn uw BOS-project(en) gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke projectplan?
- Ja
  - Nee → *ga verder naar vraag 16*
13. Zo ja, welke wijzigingen zijn dat?
- Wijzigingen ten aanzien van het projectgebied, namelijk:
  - Wijzigingen ten aanzien van de activiteiten, namelijk:
  - Wijzigingen ten aanzien van de doelen, namelijk:
  - Wijzigingen ten aanzien van de aanpak, namelijk:
  - Wijzigingen in de uitvoerders, namelijk:
  - Wijzigingen in de projectleiding, namelijk:
  - Wijzigingen in de doelgroep, namelijk:
  - Wijzigingen in de financiering / het budget, namelijk:
  - Anders, namelijk:
14. Wat is de voornaamste reden voor de wijzigingen zoals genoemd in de vorige vraag?
15. Wat is het moment geweest waarop u deze wijzigingen heeft doorgevoerd?
- Bij de start van het project
  - Gedurende het project

Partners en samenwerking

16. Met welke instellingen, organisaties en/of verenigingen heeft u tijdens het project samengewerkt?

Buurt/welzijn

- Jongerencentrum
- Welzijnsinstelling
- Wijkvereniging
- Jeugdorganisaties
- Ouderenorganisaties
- Kinderopvangorganisaties (voor, na- en buitenschoolse opvang)
- Burgerinitiatieven
- GGD
- Woningbouwvereniging
- Politie
- Kunst en/of cultuurinstelling
- Bibliotheek
- Anders, namelijk

Onderwijs

- Scholen – basisonderwijs
- Scholen – voortgezet onderwijs
- Scholen – MBO
- Speciaal Onderwijs
- Anders, namelijk

Sport

- Sportverenigingen
- Commerciële aanbieders van sportactiviteiten
- Landelijke sportorganisaties
- Anders, namelijk

Overig

- Jeugdigen zelf
  - Ouders
  - Vrijwilligers
  - Provincie
  - Andere gemeente(n)
  - Gezondheid
  - Anders, namelijk
17. Bent u tevreden over het verloop van de samenwerking in het kader van de BOS-impuls?
- Ja, reden:
  - Deels, reden:
  - Nee, reden:
18. Wat waren voordelen van de samenwerking binnen de BOS-impuls?
19. Wat waren knelpunten bij de samenwerking?
20. Denkt u dat de samenwerking met de huidige partners na afloop van de door u uitgevoerde activiteiten in het kader van de BOS-impuls voortgezet worden?
- Ja
  - Nee
  - Met sommigen
  - Weet niet
  - Anders, namelijk

Toelichting:

Doelen project

21. Op welke van lokale achterstanden (jeugdigen 4-19 jaar) richt(en) uw BOS-project(en) zich? meer antwoorden mogelijk
- Gezondheid
  - Welzijn
  - Onderwijs
  - Opvoeding
  - Sport en Bewegen
  - Overlast
22. Op welke doelen richt het project zich?
23. Welke doelen zijn gerealiseerd en welke minder? Indien een doel niet of in mindere mate is gerealiseerd, wilt u dan aangeven wat de reden hiervan is? (combineren met vorige vraag)
Antwoordcategorieën: gerealiseerd/gedeeltelijk gerealiseerd/niet gerealiseerd/weet niet
24. Is de beoogde doelgroep voldoende bereikt met de activiteiten die in het kader van het project zijn georganiseerd?
- Ja, reden?
  - Nee, reden?
  - Weet niet

Resultaten

25. Heeft u al een eindmeting/-evaluatie gedaan?
- Ja
  - Nee, maar dit gaat binnen kort plaatsvinden
  - Nee
Indien nee, waarom heeft dit niet plaatsgevonden?
26. Wat waren de belangrijkste resultaten van het door u uitgevoerde BOS-project(en)?
Positieve resultaten:

Negatieve resultaten:
27. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde positieve resultaten?
28. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde negatieve resultaten?
29. Zijn achterstanden groter, kleiner, verdwenen of gelijk gebleven vergeleken met de (cijfermatige) doelen in het projectplan?
- Groter
  - Kleiner
  - Verdwenen

- Gelijk gebleven
- 30. Zijn hierbij verschillen tussen de diverse achterstanden?
  - Ja, welke
  - Nee
  - Niet bekend
- 31. Beantwoorden de resultaten van de BOS-impuls aan de doelstellingen?
  - Ja
  - Enigszins
  - Nee
- 32. Wanneer u de BOS-impuls in uw gemeente overziet in welke mate hebben de projecten dan effect gehad op de sportparticipatie van de inwoners van uw gemeente?
  - Toegenomen
  - Gelijk gebleven
  - Gedaald
  - Geen idee/is niet onderzocht
- 33. Geldt dit voor alle doelgroepen in dezelfde mate of zijn er verschillen?

Toekomst

- 34. Zet u een of meerdere projecten of onderdelen daarvan voort óf heeft u het projecten voortgezet na afloop van de periode waarvoor u bij VWS een subsidie heeft aangevraagd? Met andere woorden heeft u onderdelen van de BOS-impuls opgenomen in uw regulier beleid?
  - Ja, welke onderdelen en waarom?
  - Nee, waarom niet?
  - Nog niet bekendToelichting:
- 35. Zo ja, wat is de hoogte van het budget waarmee u het project/projecten voortzet?
Budget: €

Nog niet bekend
- 36. Is/zijn uw project(en) of onderdelen daarvan opgenomen in gemeentelijke beleidsnota's?
  - Ja, welke?
  - Nee, waarom niet?
  - Nog niet, maar is wel het voornemen, namelijk in:
  - Anders, namelijk:

Afrondende vragen:

- 37. Als u een rapport-cijfer zou moeten geven aan de subsidieregeling BOS-impuls welk cijfer zou u de Regeling dan geven en waarom?
Cijfer:

Reden:

Toelichting:
- 38. Wat zijn de positieve en negatieve elementen uit de Subsidieregeling voor de BOS-impuls?
Positief:

Negatief:
- 39. Binnenkort wil VWS in een aantal gemeenten, die een goed voorbeeld zijn voor anderen een groepsgesprek voeren, om ervaringen uit te wisselen tussen deelnemers. Zou uw gemeente willen meewerken aan een groepsgesprek en mogen wij u hiervoor benaderen?
  - Ja
  - Nee

Indien respondenten zowel de vragenlijst van BSI als BOS hebben ingevuld, volgt aan het einde van de lijst de volgende vergelijkingsvraag:

- 40. U heeft subsidie aangevraagd voor zowel de BSI als de BOS-impuls. Welke van de twee subsidieregelingen sprak u qua vorm en inhoud het meest aan en waarom?
  - BSI: reden: .....
  - BOS reden: .....

- Beiden, er is voor mij geen verschil
- Geen van beiden, reden: .....

Vragenlijst belanghebbende partijen

De vragen 1 /m 4 worden door iedereen ingevuld. Vanaf vraag 4 zijn de vragen specifiek gericht op de BOS-impuls.

Algemeen

1. Wat is uw naam?:
2. Naam van de instelling waar u werkzaam bent:
3. Wat is uw functie?
4. Heeft uw instelling in de periode 1999-2009 een bijdrage geleverd aan een of meerdere projecten uitgevoerd in het kader van de Breedtesportimpuls en /of de BOS-impuls (stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport)?
  - Ja, wij hebben deelgenomen aan de Breedtesportimpuls
  - Ja, wij hebben deelgenomen aan de BOS-impuls
  - Ja, wij hebben deelgenomen aan zowel de Breedtesportimpuls als de BOS-impuls
  - Nee, wij hebben aan zowel de Breedtesportimpuls als de BOS-impuls niet deelgenomen.

BOS-impuls

U bent in de afgelopen periode betrokken geweest bij een of meerdere projecten uitgevoerd in het kader van de Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport (BOS-impuls). Onderstaande vragen hebben betrekking op onderdelen van de BOS-impuls.

Het is mogelijk dat u aan meerdere projecten een bijdrage heeft geleverd. Wij verzoeken u de hierna volgende vragen in te vullen met betrekking tot de BOS-impuls in zijn geheel (alle projecten tezamen) en uit te gaan van het algemene beeld dat daar uit naar voren komt. Indien er bij bepaalde vragen verschillen zitten tussen de projecten, dan verzoeken wij u de betreffende vraag te beantwoorden voor het project waarvan u denkt dat dit het meest aansprekend is of waarvan anderen het meest kunnen leren. Wanneer er significante verschillen zijn tussen de verschillende projecten, verzoeken wij u dit in de toelichting bij de vragen op te nemen.

5. Bent u tevreden over het verloop van de samenwerking met andere partijen in het kader van de BOS-impuls?
  - Ja, reden:
  - Deels, reden:
  - Nee, reden:
6. Wat waren voordelen van de samenwerking binnen de BOS-impuls?
7. Wat waren knelpunten bij de samenwerking?
8. Denkt u dat de samenwerking met de huidige partners na afloop van de door u uitgevoerde activiteiten in het kader van de BOS-impuls voortgezet worden?
  - Ja
  - Nee
  - Met sommigen
  - Weet niet
  - Anders, namelijkToelichting:
9. Wat waren voor uw organisatie de belangrijkste resultaten van de BOS-project(en) waar u een bijdrage aan heeft geleverd?
Positieve resultaten:

Negatieve resultaten:
10. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde positieve resultaten?
11. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde negatieve resultaten?
12. Wanneer u de projecten in het kader van de BOS-impuls overziet in welke mate hebben de projecten dan effect gehad op de sportparticipatie van de inwoners van uw gemeente?
  - Toegenomen
  - Gelijk gebleven

- Gedaald
  - Geen idee/is niet onderzocht
13. Zet u een of meerdere projecten of onderdelen daarvan voort óf heeft u het projecten voortgezet na afloop van de periode waarvoor bij VWS een subsidie is aangevraagd? Met andere woorden zet u onderdelen van de BOS-impuls voort?
- Ja, wij zetten zelfstandig een aantal onderdelen voort. welke onderdelen en waarom?
  - Ja, wij zetten in samenwerking met de gemeente een aantal onderdelen voort. welke onderdelen en waarom?
  - Nee, waarom niet?
  - Nog niet bekend
- Toelichting:
14. Wat zijn de positieve en negatieve elementen uit de BOS-impuls?
- Positief:
- Negatief:

Breedtesportimpuls

5. Bent u tevreden over het verloop van de samenwerking met andere partijen in het kader van de BSI?
- Ja, reden:
  - Deels, reden:
  - Nee, reden:
6. Wat waren voordelen van de samenwerking binnen de BSI?
7. Wat waren knelpunten bij de samenwerking binnen de BSI?
8. Denkt u dat de samenwerking met de huidige partners na afloop van de door u uitgevoerde activiteiten in het kader van de Breedtesportimpuls voortgezet worden?
- Ja
  - Nee
  - Met sommigen
  - Weet niet
  - Anders, namelijk
- Toelichting:
10. Op welke doelgroep(en) heeft u zich gericht in het kader van het BSI- project?
- Jeugd
  - Allochtonen
  - Vrouwen
  - Ouderen
  - Gehandicapten
  - Chronisch zieken
11. Is de beoogde doelgroep volgens u voldoende bereikt met de activiteiten in het kader van de BSI?
- Ja
  - Nee
  - Weet niet
- Toelichting:
12. Wat waren de belangrijkste resultaten van het door u uitgevoerde BSI-project?
- Positieve resultaten:
- Negatieve resultaten:
13. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde positieve resultaten?
14. Welke factoren zijn verantwoordelijk voor genoemde negatieve resultaten?
15. Wanneer u het BSI-project waar u aan heeft meegewerkt overziet, in welke mate heeft zij dan effect gehad op de sportparticipatie van de verschillende doelgroepen?
(Combinatievraag)
- Antwoordcategorieën
- Jeugd
  - Allochtonen

- Vrouwen
  - Ouderen
  - Gehandicapten
  - Chronisch zieken
- Antwoordcategorieën
- Toegenomen
  - Gelijk gebleven
  - Gedaald
  - Geen idee/is niet onderzocht
16. Heeft het BSI de samenwerking tussen verschillenden partijen verbeterd?
- Sterk verbeterd
  - Gelijk gebleven
  - Eerder achteruitgang
  - Geen idee/is niet onderzocht
17. Zet u het project of onderdelen daarvan voort óf heeft u het project voortgezet na afloop van de periode waarvoor bij VWS een subsidie is aangevraagd? Met andere woorden zet u onderdelen van de BSI voort of heeft u onderdelen voortgezet?
- Ja, wij zetten zelfstandig een aantal onderdelen voort. welke onderdelen en waarom?
  - Ja, wij zetten in samenwerking met de gemeente een aantal onderdelen voort. welke onderdelen en waarom?
  - Nee, waarom niet?
  - Nog niet bekend
- Toelichting:
18. Wat zijn de positieve en negatieve elementen uit de Breedtesportimpuls?
- Positief:
- Negatief:
- Indien respondenten zowel de vragenlijst van BSI als BOS hebben ingevuld, volgt aan het einde van de lijst de volgende vergelijkingsvraag:*
19. U heeft een bijdrage geleverd aan projecten van zowel de BSI als de BOS-impuls. Welke van de twee regelingen sprak u qua vorm en inhoud het meest aan en waarom?
- BSI: reden: .....
  - BOS reden: .....
  - Beiden, er is voor mij geen verschil
  - Geen van beiden, reden: .....

Bijlage 2

Lijst van gesprekspartners

Zaanstad

- Annemarieke Vermeulen (gemeente Zaanstad)
- Huib Nat (Sportservice Zaanstad)
- Mathilde Wicherink (GGD Zaanstreek-Waterland)

De Ronde Venen

- Maurits van Tubergen Lotgering (gemeente De Ronde Venen)
- Erik Leus (Sportservice Midden-Nederland)

Amsterdam

- Steven Veenendaal (DMO, gemeente Amsterdam)
- Diverse uitvoerenden van de Amsterdamse stadsdelen

Almere

- Anton Spaan (gemeente Almere)
- Bettina van Pienbroek (gemeente Almere)
- Mirza van Roijen (gemeente Almere)
- Stefan Molenbroek (Flevo Phantoms, American Footballvereniging)
- Saskia Reijns (De Meergronden, ROC)
- Bob Dekens (stagiair BOS-impuls)
- Jasper de Keijzer (stagiair BOS-impuls)

Urk

- Elly Potgieter (gemeente Urk)
- Stieneke Mazereeuw (Flevomeer Bibliotheek)
- Jan Scheers (Sportservice Flevoland)
- Pieter Kramer (Stichting JOW)
- Klaas Weerstand (Stichting JOW)

Velsen

- Dennis de Wit (gemeente Velsen)
- Simon de Weer (gemeente Velsen)
- Yvonne Wolff (Sportsupport)
- Marina Janssen (Sportservice Noord-Holland)
- Ruud Kuijpers (docent lichamelijke opvoeding VO)

Ede

- Dennis Zwartkruis (gemeente Ede)
- Ilse Keijzers (Sportservice Ede)
- Jenneke Lammers (ROC A12)
- Erna van Dalen (basisschool 't Palet)

Apeldoorn

- Gert van Kampen (gemeente Apeldoorn)
- Gino Sergio (Stichting Wisselwerk)
- Jan Schild (ACCRES Apeldoorn, sectie sportstimulering)
- Frans van Melsen (Vereniging Sportraad Apeldoorn)

De Bilt

- Ineke Winkel (gemeente De Bilt)
- Renee de Graaff (Animo Welzijn)
- Steven Emanuel (Animo Welzijn)
- Jan van 't Land (Biltse Sportfederatie)
- Miriam Jansen (Sportservice Midden-Nederland)